

Zobacz
A pozrite sa

Usłysz
Počúvajte

Poczuj
Zažijte pocit

Dotknij
Dotkní sa

Skosztuj
Ochutnaj

Odkrywanie przez doświadczenie. Bez granic.
Objavovanie cez prežívanie. Bez hraníc.

Podwójna siła piękna

Publikacja prezentująca dziedzictwo Ziemi Bielskiej i Dolnego Liptowa.

Dvojnásobná síla krásy

Publikácia prezentujúca dedičstvo Zemia Bielska a Dolný Liptov.

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA

Publikacja wydana w ramach mikroprojektu Dwa regiony, wspólne dziedzictwo
Mikroprojekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach
Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A Polska-Słowacja 2014-2020 oraz z budżetu państwa
za pośrednictwem Euroregionu Beskidy.

Publikácia vydaná v rámci projektu Dva regióny, spoločné dedičstvo
Projekt je financovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci programu cezhraničnej
spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020 a zo štátneho rozpočtu, prostredníctvom Euroregionu Beskydy.

Spis treści

Wstęp	8
-------------	---

Zobacz

Park miniatur przy Muzeum Regionalnym w Bestwinie	13
Ścieżkę rowerową Doliną Żylicy w Buczkowicach.....	15
„Śląskie morze” w Czechowicach-Dziedzicach.....	17
Chatę w Międzyrzeczu.....	19
Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej oraz motylarnię w Jaworzu	20
Pałac Czeczów w Kozach	23
Ruiny średniowiecznego zamku „Wołek” w Kobiernicach	25
Dziedzictwo Juliana Fałata w Bystrej	27
Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Starej Wsi.....	28
Drewnianą zabudowę we wsi Vlkolinec.....	30
Wodospad Luczański we wsi Lucky	32
Brankowski wodospad w Podsuchej.....	35
Muzeum Liptowskie w Ružomberku.....	36
Mauzoleum Andreja Hlinki w Ružomberku	39
Galerię Ľudovíta Fullu w Ružomberku.....	41
Najdłuższą dolinę w Ľubochni.....	42
Jaskinię Liskovską w Liskovej	43

Dotknij

Kłósów zboża – żniwowanie w Jasienicy.....	47
Kapelusza stracha polnego – Święto Stracha Polnego i twórczość Floriana Kohuta	48
Kory unikatowych drzew.....	50
Figur – ławeczka z Fałatem, ławeczka w Jaworzu	53
Starych przedmiotów w muzeach regionalnych	54
Piaskowca z kamieniołomu w Kozach	56
Tradycyjnych strojów – śmiernik i strój śląska cieszyńskiego	58
Tradycyjnego haftu z Liptowskich Revúc.....	60
Stroju z Liptowskich Revúc	61
Mieczy typu liptowskiego	62
lgieł najbardziej romantycznej sosny w Bešeňovej.....	64
Owoców lipy w Ľubochni przy Domu Kollára.....	65

Poczuj

Rywalizację – gra w taroki	69
Różnorodność religijną w Jaworzu	71
Nostalgicę – wiersze Andreja Plavki	71
Zmęczenie – sportowe aktywności	72
Zapach kwiatów – szkółki ogrodnicze w gminie Wilamowice	74
Ulgę – tężnie solankowe	76
Ciepło u źródła – kąpiel w jeziorze termalnym	78
Dotyk wełny owcy wołoskiej	81
Magię trawertyn beszeniowskich	82
Kolekcyjerski klimat – kolekcja zabytkowych ciągników	85

Usłysz

Językowy fenomen – dwie gwary	88
Język – język wilamowski, gwara śląska cieszyńskiego	88
Dźwięk syreny straży pożarnej – tradycje pożarnicze, orkiestry dęte	90
Historię – mogiła i pomnik w Porąbce, rekonstrukcje historyczne	92
Dźwięk organów – recitale organowe w kościele w Bystrej	94
Muzykę – fujara pasterska	96
Legendy – zbójnickie opowieści i podania ludowe	98
Mrozące krew w żyłach opowieści	100
Odgłosy przyrody – śpiew głuszca	103
Owczę dzwonki	104
Głosy przeszłości – pomnik męczenników w Černovej	106

Skosztuj

Lokalnych ryb – karpia i pstrąga	110
Miodu z Porąbki	112
Potraw przygotowanych przez koła gospodyń wiejskich	114
Gminnych specjałów	116
Piwa	118
Owczego mleka	120
Bryndzy	121

Obsah

Úvod.....	9
-----------	---

A pozrite sa

Park miniatúr pri Regionálnom Múzeu v Bestwine	13
Cyklotrasu dolinou žylici v Buczkowiciach	15
„Sliezsko more“ v Czechowicach-Dziedzicach.....	17
Chatu v Międzyzrzeczu.....	19
Múzeum Námornej a Vnútrozemskej Fauny a Flóry a motýlí dom v Jaworzu	21
Palác Czeczow v Kozach	23
Zrúcanina stredovekého hradu „Wolek“ v Kobiernicoch.....	25
Dedičstvo Juliána Fałata v Bystrej	27
Kostol Povýšenia Svätého Kríža v Starej Wsi.....	29
Drevenice vo Vlkolínci.....	31
Lúčanský vodopád v Lúčkach	32
Brankovský vodopád v Podsuchej.....	35
Liptovské Múzeum v Ružomberku	36
Mauzóleum Andreja Hlinku v Ružomberku.....	39
Galeriu Ľudovíta Fullu v Ružomberku.....	41
Najdlhšiu dolinu v Ľubochňi.....	42
Liskovsku jakinu v Liskovej.....	43

Dotkní sa

Klasov obilia – zber obilia v Jasienici	47
Klobúk poľného strašiaka – Slávnosť Poľného Strašiaka a tvorba Floriana Kohúta	49
Kôry jedinečných stromov	51
Postavička – lavička s Fałatom, lavička v Jaworze.....	53
Starých predmetov v regionálnych múzeach	54
Pieskovca z kameňolomu v Kozach.....	56
Tradičných krojov – veľkonočná maska - šmiergustník a kroj tešínskeho sliezka.....	58
Tradičnej výšivky z Liptovských Revúc.....	60
Krojov z Liptovských Revúc.....	61
Mečov liptovského typu	63
Ihličia najromantickejšej borovice v Bešeňovej	64
Ovocia lípy v Ľubochňi, pri Kollárovom Dome	65

Zažijte pocit

Súperenia – hra v taroky.....	69
Náboženskej rozmanitosti v Jaworzu	71
Nostalgie - básne Andreja Plavku	71
Únavy - športové aktivity.....	73
Vône kvetov - okrasné škôlky v obci Wilamowice	74
Úlavu - solanková rozptylová veža	76
Tepła pri prameni - kúpeľ v termálnom jazere	79
Dotyku vlny valašských oviec.....	81
Kúzlo bešeňovských travertínov.....	83
Zberateľskú klímu - zbierka historických traktorov	85

Pocúvajte

Jazykový fenomén - dva dialekty	88
Jazyk - wilamóvsky jazyk, tešínský, sliezsky dialekt	88
Zvuk požiarnej sirény - požiarne tradície, dychové orchestry.....	91
Dejiny – hrob a pomník v Porąbke, historické rekonštrukcie	92
Zvuk organa - organové recitály v kostole v Bystrej	94
Hudbu - pastiersku fujaru	97
Legends - zbójnické povesti a ľudové rozprávky	98
Mraziaca krv v žilách rozprávky	101
Zvuky prírody - spiev hluháňa	103
Zvonce oviec	104
Hlasy z minulosti - pomník mučeníkov v Černovej.....	106

Ochutnaj

Miestne ryby – kapra a pstruha.....	110
Med z Porąbki	112
Jedlá pripravené klubom vidieckych gazdín.....	114
Miestne špeciality	116
Pivo	118
Ovčie mlieko	120
Bryndzu	121

WSTĘP

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemia Bielska i Partnerstwo pre MAS Dolný Liptov mogą szczerzyć się wspaniałym bogactwem przyrodniczym i kulturowym swoich obszarów. Na terenie obu grup można znaleźć wiele obiektów, tradycji oraz inicjatyw wartych wyróżnienia – nie tylko na poziomie lokalnym, ale także na arenie międzynarodowej.

Oddajemy w Państwa ręce katalog, który prezentuje to piękne, wspólne, polsko-słowackie dziedzictwo. Znalazły się tu „perełki” architektoniczne, inspirujące wydarzenia i ciekawe zwyczaje, ale także aromatyczne potrawy oraz przykłady lokalnych dialektów – słowem: wszystko to, co czyni obszar lokalnych grup wyjątkowym i wartym głębszego poznawania.

Katalog powstał jako wynik współpracy dwóch lokalnych grup działania: LGD Ziemia Bielska oraz MAS Dolný Liptov. Jako partnerzy podjęliśmy się wspólnej realizacji projektu o nazwie *Dwa regiony, wspólne dziedzictwo* współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020 oraz z budżetu państwa. Doceniając potencjał swoich regionów, chcemy wspólnie zaprezentować ich piękno, tak aby mogli je Państwo doświadczyć wszystkimi zmysłami:

Dotykem... Wzrokiem... Słuchem... Węchem... Smakiem...

Katalog podzieliliśmy na pięć części – każda z nich jest swoistym przewodnikiem zmysłów po obszarze partnerskich LGD. Chcemy razem z Państwem zobaczyć ciekawe obiekty naszego terenu – wybierzmy się do gmin poszczególnych LGD i obejrzymy wspólnie „perełki” lokalnej architektury i tętniące życiem miejsca. Dotknijmy charakterystycznych elementów związanych z walorami LGD – kłosów zboża, unikatowych drzew, eksponatów skrywających historie z przeszłości. Sprawdźmy, jaką fakturę mają stroje śmierników czy kapelusze stracha polnego. Pójdźmy razem za zapachem owczej wełny i kwiatów ze szkótek ogrodniczych. Razem doświadczymy też karcianej rywalizacji i sportowej adrenaliny! A na koniec delektujmy się regionalnymi smakami – lokalnych potraw, miodów, serów i ciast, czyli tym wszystkim, czym słynie obszar LGD Ziemia Bielska oraz Partnerstwo pre MAS Dolný Liptov. I to na wyciągnięcie ręki! Bo regiony są dwa, ale dziedzictwo jest wspólne!

Przyjemnej lektury!

ÚVOD

Združenie Miestna akčná skupina Bielska Zem a Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov sa môžu pýšiť veľkým prírodným a kultúrnym bohatstvom svojich území. Na území pôsobenia obidvoch skupín možno nájsť množstvo objektov, tradícií a iniciatív, ktoré stoja za zmienku – nielen na miestnej úrovni, ale aj na medzinárodnej úrovni.

Predstavujeme Vám katalóg, ktorý predstavuje toto krásne, spoločné, poľsko-slovenské dedičstvo. Sú tu architektonické „skvosty“, inšpiratívne podujatia a zaujímavé zvyky, ale aj aromatické jedlá a ukážky miestnych nárečí – skrátka: všetko, čo robí územia miestnych akčných skupín jedinečnými a stojí za to ich hlbšie preskúmať.

Katalóg vznikol ako výsledok spolupráce dvoch miestnych akčných skupín: MAS (LGD) Ziemia Bielska a MAS Dolný Liptov. Ako partneri sme sa podujali na spoločnú realizáciu projektu *Dva regióny, spoločné dedičstvo* spolufinancovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020 a zo štátneho rozpočtu. Cieľom projektu je spoločná a koordinovaná propagácia dedičstva poľsko-slovenského pohraničia. Partneri, ktorí oceňujú potenciál svojich regiónov, chcú spoločne prezentovať jeho krásu, aby ste ju mohli zažiť všetkými zmyslami:

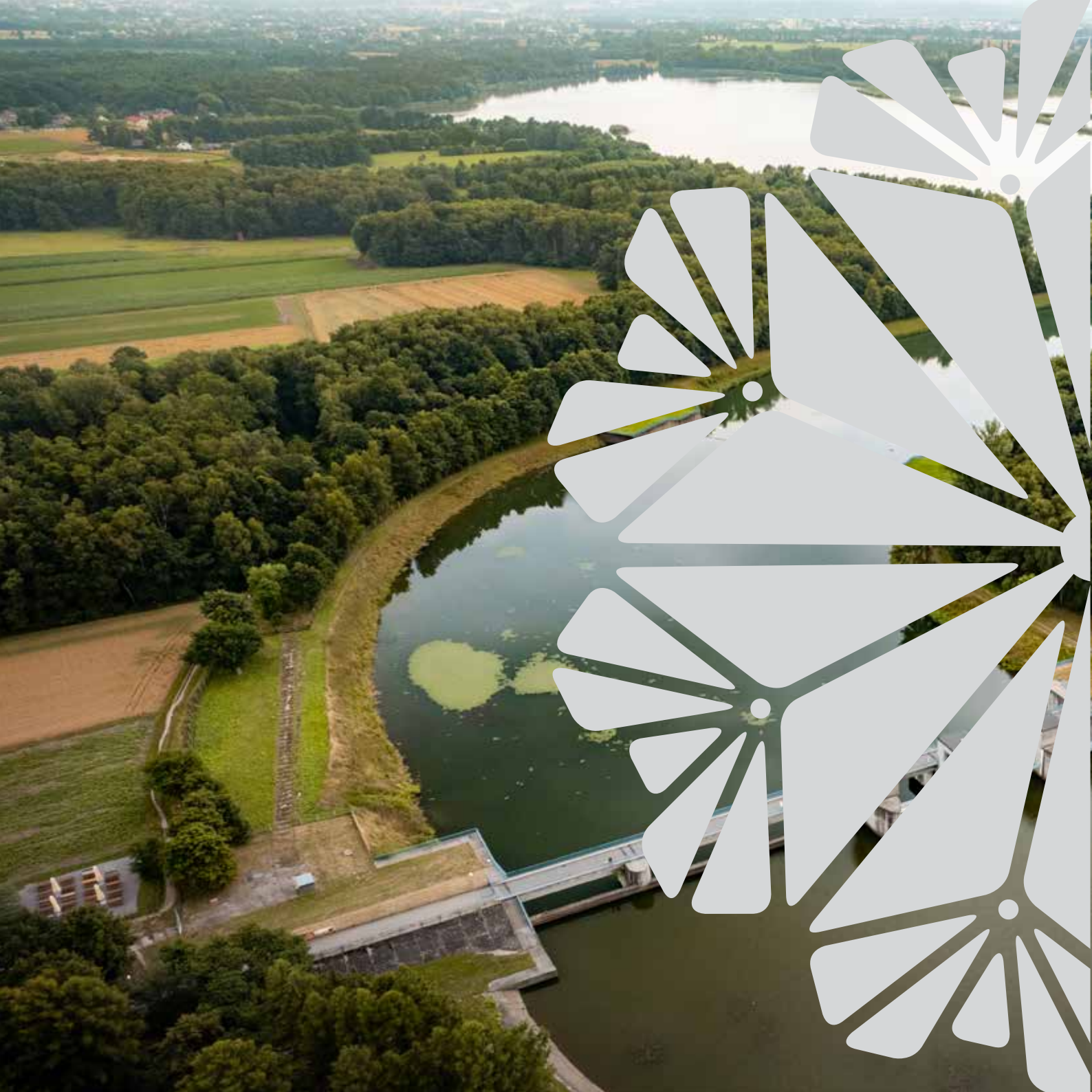
Hmatom ... zrakom ... sluchom ... čuchom ... chuťou ...

Katalóg sme rozdelili do piatich častí - každá z nich je akýmsi sprievodcom zmyslov po území partnerských MAS. Chceme spolu s vami vidieť zaujímavé objekty v našom okolí – podíme do obcí jednotlivých MAS a spoločne si prezrime „skvosty“ miestnej architektúry a miesta kypiace životom. Dotknite sa charakteristických prvkov súvisiacich s hodnotami MAS - klasov obilia, unikátnych stromov, exponátov skrývajúcich príbehy z minulosti. Pozrime sa na textúru kostýmov „šmiergustníkóv,, - veľkonočných masiek alebo klobúka strašiaka. Nasledujme vôňu ovčej vlny a kvetov zo záhradných škôlok. Spolu zažijeme aj súťaž v kartách a športový adrenalin! Na záver si vychutnajme regionálne chute - miestne jedlá, med, syry a koláče, to je všetko, čím je oblasť MAS Ziemia Bielska a Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov preslávená. A je to na dosah ruky! Pretože existujú dva regióny, ale dedičstvo je spoločné!

Užite si čítanie!

Zobacz

A pozríte sa

Odwzorowane z precyzją kształty. Zachwycające detalami wieżyczki, kolumny i okna. Wiernie przeniesione odcienie. Park miniatur z zabytkami architektury Gminy Bestwina przy Muzeum Regionalnym im. ks. Z. Bubaka przyciąga lokalnych mieszkańców i turystów.

Zobaczysz tu między innymi makietę pięknego, klasycystycznego pałacu Habsburgów oraz czterech lokalnych kościołów. Znajdujące się obok ekspozycji tablice informacyjne odkryją przed Tobą historię regionu. Ze starannością i precyzją dobrano tu nawet roślinność – tak, by pokazać to, co charakterystyczne dla gminy: rośliny miododajne, ozdobne i te rosnące przy stawach hodowlanych. Sąsiedztwo Pasieki Słowiańskiej oraz Muzeum Regionalnego, posiadającego bogate zbiory etnograficzne, czyni z tego miejsca wyjątkowy kompleks edukacyjno-rekreacyjny – „perełkę” na mapie atrakcji turystycznych gminy. W planach jest dalszy rozwój inwestycji – mają się tu pojawić makiety kolejnych budynków, tym razem nie tylko z jednej gminy, ale z całego powiatu bielskiego.

**PARK
MINIATUR
PRZY MUZEUM
REGIONALNYM
W BESTWINIE**

**PARK MINIATUR
PRI REGIONÁLNO
MÚZEU
V BESTWINE**

Uvidíte okrem iného model nádherného, klasicistického Habsburského paláca a štyri miestne kostoly. Informačné tabule pri výstave vám odhalia históriu regiónu. Dokonca aj vegetácia bola vyberaná starostlivo a precízne – tak, aby sa ukázalo, čo je charakteristické pre obec: medonosné rastliny, okrasné rastliny a tie, ktoré rastú pri rybníkoch. Štvrť Slovánska paseka (Pasiaka Słowiańska) a Regionálne múzeum s bohatými etnografickými zbierkami robia z tohto miesta jedinečný vzdelávací a rekreačný komplex – „drahokam” na mape turistických atrakcií obce. V pláne je ďalší rozvoj investície – majú sa tu objaviť modely ďalších stavieb, tentoraz nielen z jednej obce, ale z celého bielského okresu.

Precízne znázornené tvary. Ohromujúce úžasnými detailmi vežičky, stĺpy a okná. Presne použité odtiene. Park miniatúr s architektonickými pamiatkami obce Bestwina v Regionálnom múzeu kňaza Z. Bubaka láka miestnych obyvateľov a turistov.

ŚCIEŻKĘ ROWEROWĄ DOLINĄ ŻYLICY W BUCZKOWICACH

Komfortowa jazda wśród zieleni, spokój, malownicze krajobrazy. Biegający wzdłuż rzeki Żylica trakt rowerowy przyciąga amatorów aktywnego wypoczynku na dwóch kołach.

Ta wyjątkowa ścieżka rowerowa rozpoczyna się na granicy z Rybarzowicami, w rejonie mostu na Żylicy (ul. Kowalska), a kończy na granicy ze Szczyrkem (posiada bezpośrednie połączenie z drogą rowerową w tej miejscowości oraz podobnym odcinkiem w Rybaczowicach – stanowi jej środkowy fragment). Trasa w dużej części przebiega po południowym brzegu rzeki. Po śladzie fragmentu drogi rowerowej przebiega również czerwony szlak rowerowy z Katowic na Przełęcz Glinka. W Buczkowicach na całym odcinku trasa rowerowa ma gładką nawierzchnię asfaltową i oświetlenie. Odcinek na terenie Gminy Buczkowice to 2,3 km typowej ścieżki rowerowej, która przechodzi w Rybarzowicach w odcinek o długości 3,1 km podzielony na szlak rowerowy o szerokości 2 m i ciąg pieszo-rowerowy o szerokości 2,5 m. Na trasie znajdziesz dwa miejsca ze stojakiem na rowery przeznaczone do odpoczynku, które pozwolą na złapanie oddechu w pięknej scenerii.

CYKLOTRASU DOLINOU ŽYLICI V BUCZKOWICIACH

Pohodlná jazda medzi zeleňou, pokoj, malebná krajina. Cyklotrasa vedúca pozdĺž rieky Žylica láka nadšencov aktívneho trávenia voľného času na dvoch kolesách.

Tento unikátny cyklistický chodník začína na hranici s Rybarzowicami, v oblasti mosta cez Žylicu (ul. Kowalska) a končí na hranici so Szczyrkom (má priame napojenie na cyklistickú cestu v tomto meste a pod úsek v Rybaczowiciach - je to jeho stredná časť). Trasa väčšinou vedie pozdĺž južného brehu rieky. Červená cyklotrasa z Katowíc do priesmyku Glinka vedie tiež po trase fragmentu cyklotrasy. V Buczkowiciach má cyklotrasa v celom úseku hladký asfaltový povrch a osvetlenie. Úsek v obci Buczkowice je 2,3 km typickej cyklotrasy, ktorá sa v Rybarzowiciach mení na 3,1 km dlhý úsek rozdelený na 2 m široký cyklistický chodník a 2,5 m široký peší a cyklistický chodník so stojanom na bicykle určeným pre oddych, ktorý vám umožní vydýchnuť si v nádhernej scenérii.

Malownicze połączenie wody i gór. Jezioro Goczałkowickie, nazywane „śląskim morzem”, wraz z otaczającym je terenem stanowi gratkę dla żeglarzy, rowerzystów, rolkarzy i wszystkich ceniących piękne widoki, spacerów i wszelkie inne formy aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu.

„ŚLĄSKIE MORZE” W CZECHOWICACH-DZIEDZICACH

Ten największy akwen południowej Polski to idealne miejsce do rekreacji. Z trasy spacerowo-rowerowej na koronie zapory będziesz mógł podziwiać obszar Lokalnej Grupy Działania Ziemia Bielska. Trasa łączy Goczałkowice-Zdrój z kompleksem leśnym w Zabrzegu, w którym również znajdziesz ścieżki rowerowe i spacerowe. Cały teren jest obszarem objętym ochroną Natura 2000. Trasa biegnąca wokół jeziora to jedna z najpopularniejszych tras rowerowych w regionie i pozwala przy okazji jazdy zwiedzić najbardziej malownicze tereny tych okolic. Ponadto obszar jest miejscem lęgowym wielu gatunków ptaków.

„SLIEZSKO MORE” V CZECHOWICACH-DZIEDZICACH

Táto najväčšia vodná plocha v južnom Poľsku je ideálnym miestom na rekreáciu. Z pešej a cyklistickej trasy na vrchole priehrady budete môcť obdivovať areál Miestnej akčnej skupiny Ziemia Bielska. Trasa spája Goczałkowice-Zdrój s leśným komplexom v Zabrzegu, kde nájdete cyklistické a turistické chodníky. Celá oblasť je chráneným územím Natura 2000. Trasa okolo jazera je jednou z najobľúbenejších cyklistických trás v regióne a umožňuje počas jazdy navštíviť najmalebnejšie časti tejto oblasti. Okrem toho je oblasť živnou pôdou pre mnohé druhy vtákov.

Malebné spojenie vody a hôr. Jazero Goczałkowickie, nazývané „Sliezske more“, je spolu s okolím lahôdkou pre jachtárov, cyklistov, korčuliarov a všetkých, ktorí oceňujú krásne výhľady, prechádzky a všetky ostatné formy aktívneho oddychu na čerstvom vzduchu.

CHATĘ W MIĘDZYRZECZU

Jeśli chcesz wszystkimi zmysłami doświadczyć klimatu cieszyńskiej wsi sprzed dziesięcioleci, odwiedź wyjątkową, stworzoną przez miejscowych kustoszy tradycji chatę w Międzyrzeczu. Zobaczysz tradycyjne budownictwo ludowe, a także sprzęty, meble i charakterystyczne pamiątki; poczujesz zapach starych przedmiotów skrywających dawne wspomnienia; usłyszysz dźwięk urządzeń towarzyszących życiu codziennemu ludzi z poprzednich wieków; dotkniesz faktur i kształtów z przeszłości.

Pierwszą ekspozycję przygotowano w 2003 r. – wówczas mieściła się ona w budynku Straży Pożarnej. W 2007 r. przeniesiono ją właśnie do Ośrodka Kultury Regionalnej „Chata Międzyrzecze”, którą zbudowano za fundusze gminne i unijne. Miejsce to jest jednocześnie siedzibą filii Gminnego Ośrodka Kultury w Jasienicy, biblioteki oraz prężnie działającego Stowarzyszenia Przyjaciół Międzyrzecza. Całe piętro chaty to Izba Regionalna z pięcioma pomieszczeniami. Już w sieni zwrócisz uwagę na piękną ślaską skrzynię posażną oraz zachwycający detalami, barwny cieszyński strój. Pokażna jest część ekspozycji związana z narzędziami typowymi dla gospodarstwa wiejskiego, a także część kuchenna ze sprzętami do przygotowywania posiłków, prania i pręczenia. Sypialnia skrywa charakterystyczne meble, obrazy religijne oraz maszynę kaletniczą i krawiecką. Największe wrażenie na odwiedzających robi izba gościnna z instrumentami muzycznymi, książkami i fotografiami.

CHATU V MIĘDZYRZECZU

Ak chcete precítiť všetkými zmyslami atmosféru tešínskej dedinky pred desaťročím, navštívte jedinečnú chatu v Międzyrzeczu, ktorú vytvorili miestni správcovia tradície. Uvidíte tradičnú ľudovú architektúru, ale aj zariadenia, nábytok a charakteristické suveníry; budete cítiť vôňu pamiatkových predmetov skrývajúcich staré spomienky; budete počuť zvuk zariadení sprevádzajúcich každodenný život ľudí z predchádzajúcich storočí; dotknete sa textúr a tvarov minulosti.

Prvá expozícia bola pripravená v roku 2003 – vtedy bola umiestnená v budove Hasičského zboru. V roku 2007 bola prenesená do Regionálneho kultúrneho centra „Chata Międzyrzecze“, ktoré bolo vybudované z prostriedkov samosprávy a EÚ. Toto miesto je aj sídlom pobočky Mestského kultúrneho strediska v Jasienici, knižnice a dynamicky pôsobiaceho Spolku priateľov Międzyrzecza.

Celé poschodie chaty tvorí Regionálna izba s piatimi izbami. Už v predsieni si všimnete krásnu sliezsku truhlicu s venom a farebný tešínsky odev s pôsobivými detailmi. Časť expozície súvisí a narádím typickým pre roľnícke gazdovstvo, ako aj kuchynská časť so zariadením na prípravu jedál, pranie a pradenie. Spálňa ukrýva charakteristický nábytok, náboženské obrazy a koženkový a krawiecki stroj. Na návštevníkov najviac zapôsobí hostovská izba s hudobnými nástrojmi, knihami a fotografiami.

GHATA

NIEDZYRZEGZE

GABINY OŚRODKA KULTURY
W JASZCZYCY
FILIA W NIEDZYRZECZU

KABINA BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
W JASZCZYCY
FILIA W NIEDZYRZECZU

Zobacz

MUZEUM FAUNY I FLORY MORSKIEJ I ŚRÓDLĄDOWEJ ORAZ MOTYLARNIĘ W JAWORZU

Unikatowe muzeum, ewenement w skali kraju, ciekawe miejsce o walorach edukacyjnych. Wizyta tu to wyjątkowa lekcja biologii i ekologii, która zachwyci zarówno dzieci, jak i dorosłych.

Początki muzeum sięgają lat 60. XX ubiegłego wieku, kiedy to w miejscowej szkole podstawowej znajdowały się spreparowane okazy fauny i flory, podarowane przez bosmana Erwina Pasternego. Ekspozycje te udało się zachować do dziś, uzupełniając kolekcję o nowe okazy. Najciekawsze to m.in. żółw morski, rekiny, ośmiornice, mięczaki i jeżowce. W 2011 r. pojawił się projekt budowy nowoczesnego muzeum z salą wykładową. Wybudowane tuż obok Szkoły Podstawowej nr 2 muzeum otwarto w roku 2014 i od tamtego czasu stale się rozwija. Oprócz ekspozycji znalazły tu swoje miejsce liczne akwaria o łącznej pojemności 10 000 l. Od niedawna w namiocie o średnicy 10 m można dodatkowo odkrywać eksponujący świat bezkręgowców, podziwiając tropikalne i krajowe motyle, a także korzystać z możliwości

prześledzenia cyklu rozwojowego owadów. Pawilon przygotowano tak, by stworzyć idealne warunki nie tylko do obserwacji, ale także rozmnażania i hodowli tych maleńkich zwierząt. W motylarni cieszą oko nie tylko owady, ale także efektowne rośliny – m.in. palmy, storczyki, cytrusy, które stanowią naturalne środowisko dla zwierząt. Oprócz motyli zobaczysz tu również m.in. straszki, karaczany i chrząszcze, a także pajęczaki. Całe muzeum jest dynamicznie działającym miejscem prelekcji, wystaw, koncertów. Organizuje również ciekawe wydarzenia plenerowe, takie jak wabienie ciem czy obserwacja sów i nietoperzy, a także wydaje broszury poświęcone przyrodzie. Stanowi więc nie tylko atrakcję turystyczną, ale też ważne dla lokalnej społeczności, ciekawe centrum edukacyjne.

 A pozrite sa

MÚZEUM NÁMORNEJ A VNÚTROZEMSKÉJ FAUNY A FLÓRY A MOTÝLÍ DOM V JAWORZU

Jedinečné múzeum, fenomén v celoštátnom meradle, zaujímavé miesto s náučnou hodnotou. Návšteva múzea je ako jedinečná hodina biológie a ekológie, ktorá poteší deti aj dospelých.

Počiatky múzea siahajú do 60. rokov 20. storočia, kedy sa v miestnej základnej škole nachádzali exempláre fauny a flóry, darované lodníkom Erwinom Pasternym. Tieto exponáty sa zachovali dodnes a zbierku dopĺňajú nové exempláre. Najzaujímavejšie sú medzi inými morské korytnačky, žraloky, chobotnice, mäkkýše a ježovky. V roku 2011 vznikol projekt výstavby moderného múzea s prednáškovou sálou. Múzeum bolo postavené hneď vedľa základnej školy č. 2, otvorili ho v roku 2014 a odvtedy sa neustále rozrastá. Okrem exponátov sa tu nachádzajú aj početné akváriá s celkovou kapacitou 10 000 l. Najnovšie môžete v stane s priemerom 10 m objavovať vzrušujúci svet bezstavovcov, obdivovať tropické a domáce motýle a využiť výhody možnosť sledovať

vývojový cyklus hmyzu. Pavilón bol pripravený tak, aby vytváral ideálne podmienky nielen na pozorovanie, ale aj rozmnožovanie a chov týchto drobných živočíchov. V Dome motýľov poteší oko nielen hmyz, ale aj efektné rastliny - palmy, orchidey, citrusy, ktoré tvoria prirodzené prostredie pre zvieratá. Okrem motýľov uvidíte aj napr. pavúky, šváby a chrobáky, ako aj pavúkovce. Celé múzeum je dynamickým miestom pre prednášky, výstavy a koncerty. Organizuje aj zaujímavé outdoorové akcie, ako je vábenie nočných motýľov či pozorovanie sov a netopierov, a vydáva brožúry o prírode. Preto je nielen turistickou atrakciou, ale aj zaujímavým vzdelávacím centrom, dôležitým pre miestnu komunitu.

PAŁAC CZECZÓW W KOZACH PALÁC CZECZOW V KOZACH

Najbardziej charakterystyczny zabytek gminy. Jeden z najstarszych lokalnych budynków. Neoklasycystyczna „peretka” z malowniczym, parkowym otoczeniem.

Ten pochodzący prawdopodobnie z osiemnastego wieku, wpisany do Rejestru Zabytków pałac w Kozach powszechnie nazywany jest pałacem Czeczów, od nazwiska ostatnich właścicieli. To neoklasycystyczny budynek z półkolistym ryzalitem od strony północnej i dobudowaną od strony zachodniej kaplicą. Znajdziesz go w ścisłym centrum miejscowości i równie mocno, jak sam budynek, zachwyci cię jego otoczenie: piękny park w stylu angielskim, którego poszczególne elementy – łąka, staw, świątynia bogini Flory oraz egzotyczne drzewa – składają się na malowniczy, romantyczny krajobraz. Według wielu źródeł znajdujący się tu rozłożysty platan klonolistny jest najstarszym okazem tego gatunku w Polsce. W 2012 roku dzięki środkom unijnym rozpoczęto remont pałacu, a zakończono go wraz z końcem 2013 roku. Swoje miejsce znalazły tu wówczas Gminna Biblioteka Publiczna z czytelnią, Izba Historyczna im. A. Zuberera, a także sala koncertowa, sala konferencyjna, galeria oraz pracownie tematyczne: teatralna, plastyczna i historyczna.

Najcharakterystickejšia pamiatka obce. Jedna z najstarších miestnych budov. Neoklasicistický „drahokam“ s malebným prostredím v parku.

Tento palác v Kozach, pravdepodobne z osemnásteho storočia, zapísaný v zozname pamiatok, sa podľa posledných majiteľov bežne nazýva Palác Czeczow. Je to neoklasicistická budova s polkruhovým ryzalitom na severnej strane a kaplnkou pristavenou na západnej strane. Nájdete ho v samom centre mesta a poteší vás nielen samotná stavba aj jej okolie: nádherný park v anglickom štýle, ktorého jednotlivé prvky - lúka, jazierko, chrám bohyně Flóry a exotické stromy - tvoria malebnú, romantickú krajinu. Rozľahlý londýnsky platan, ktorý sa tu nachádza, je podľa mnohých zdrojov najstarším exemplárom tohto druhu v Poľsku. V roku 2012 sa vďaka eurofondom začalo s obnovou paláca, ktorá bola ukončená koncom roka 2013. Svoje miesto tu našla aj Obecná verejná knižnica s čítárňou, Historická izba A. Zuberera, ako aj koncertná sála, konferenčná miestnosť, galéria a tematické dielne: divadelná, umelecká a historická.

Malowniczo położone na stoku Bujakowskiego Gronia w Beskidzie Małym ruiny gotyckiego zamku skrywają krótką, ale burzliwą historię i stanowią przykład pozostałości średniowiecznego założenia obronnego.

Zamek wybudowano w XIV wieku na polecenie księcia oświęcimskiego Jana I Scholastyka, jako strażnicę graniczną dla księstwa oświęcimskiego i miejsce schronienia dla miejscowej ludności w przypadku wojny. Główna część zamku znajdowała się na szczycie wzgórza, które dodatkowo odcięto fosą. Zbudowano go – wykorzystując przy tym głównie miejscowy kamień oraz gotycką cegłę – na planie czworoboku, od strony zachodniej zaokrąglonego. Według szacunków, jego powierzchnia wynosiła około 1250 m². Pierwsza wzmianka historyczna o Wołku pochodzi z roku 1396, kiedy to książę Jan III na zamku uposażył swoją żonę. Prawdopodobnie w 1477 roku zamek zburzono na polecenie Kazimierza Jagiellończyka, co miało być karą dla jego właściciela, Mikołaja Komorowskiego, za to, że popierał Macieja Korwina – króla węgierskiego. Obecnie można oglądać tylko ruiny budowli, położone na lewym brzegu rzeki Soły. Na górze zamkowej można zobaczyć fundamenty murów, fosę i fragmenty zewnętrznej wieży bramnej.

RUINY ŚREDNIOWIECZNEGO ZAMKU „WOŁEK” W KOBIERNICACH

ZRÚCANINA STREDOVEKÉHO HRADU „WOŁEK” V KOBIERNICHOCH

Hrad postavili v 14. storočí na príkaz osviečimského kniežata Jana I. Scholastyka ako hraničnú strážnu vežu pre Osviečimské vojvodstvo a ako útočisko pre miestne obyvateľstvo v prípade vojny. Hlavná časť hradu bola na vrchole kopca, ktorý bol dodatočne odrezaný vodnou priekopou. Bol postavený – najmä z miestneho kamňa a gotickej tehly – na pôdoryse štvoruholníka, zaobleného na západnej strane. Podľa odhadov mal rozlohu približne 1 250 m². Prvá historická zmienka o Wołku pochádza z roku 1396, keď knieža Ján III. na hrade zabezpečil finančne svoju manželku. Pravdepodobne v roku 1477 bol hrad zbúraný na príkaz Kazimierza Jagiellończyka, čo malo byť trestom pre jeho majiteľa Mikołaja Komorowského za podporu Macieja Korwina – uhorského kráľa. V súčasnosti môžete vidieť iba ruiny budovy, ktorá sa nachádza na ľavom brehu rieky Soľa. Na hradnom kopci možno vidieť základy hradiet, priekopu a fragmenty vonkajšej brány.

Malebne položená zrúcanina gotického hradu na svahu vrchu Bujakowski Groń v Malých Beskydách ukrýva krátku, no búrlivú históriu a je príkladom pozostatkov stredovekého obranného komplexu.

DZIEDZICTWO JULIANA FAŁATA W BYSTREJ

Ukochane miejsce wybitnego, ważnego dla historii gminy artysty. Piękna willa skrywająca nie tylko dzieła samego Juliana Fałata, ale też wspomnienia jego spotkań z wybitnymi postaciami, takimi jak Kornel Makuszyński, Wojciech Kossak czy Jacek Malczewski, którzy chętnie odwiedzali to miejsce. Zachwyci cię kolekcja dzieł malarza, ale też szczególnie czar i klimat tamtych czasów, który udało się uchwycić w „Fałatówce”.

Julian Fałat był niezwykle barwną postacią. Urodził się w 1853 roku w Tuligłowach koło Lwowa, a zmarł w 1929 roku właśnie tu, w Bystrej. Kształcił się w Krakowie, a następnie w znanych akademiach niemieckich. Odbył podróże po Europie, ale też dookoła świata. Był rektorem Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Jako ochotnik brał udział w odparciu najazdu czeskiego na Śląsk Cieszyński w 1919 roku. Pierwsze skojarzenia związane z jego twórczością to akwarele i tematyka myśliwska. Kiedy Bystra była bardzo chętnie odwiedzana miejscowością, walczyła o miano uzdrowiska i miała nawet kolejowe połączenie ze Lwowem, Julian Fałat w 1902 r. rozpoczął tu budowę willi nad rzeką Białą. Wraz z żoną i dziećmi przeniósł się do tej miejscowości na stałe w 1910 r. Obecnie willa zwana „Fałatówką” stanowi oddział Muzeum w Bielsku-Białej. W kilku pomieszczeniach zgromadzono nie tylko dzieła Fałata, ale też ważne pamiątki i jego osobiste przedmioty. Z kolei pod Gminnym Ośrodkiem Kultury „Płomyk” znajdziesz ławkę z figurą tego ciekawego artysty, wykonaną z brązu przez Sławomira Mica.

DEDIČSTVO JULIÁNA FAŁATA V BYSTREJ

Oblúbené miesto vynikajúceho umelca, dôležité pre históriu obce. Krásna vila, ukrývajúca nielen diela samotného Juliana Fałata, ale aj spomienky na jeho stretnutia s významnými osobnosťami ako Kornel Makuszyński, Wojciech Kossak či Jacek Malczewski, ktorí toto miesto s obľubou navštevovali. Nadchne vás aj zbierka maliarových diel, ale aj osobité čaro a atmosféra tých čias, ktoré boli zachytené vo „Fałatówke“.

Julian Fałat bol mimoriadne farebnou postavou. Narodil sa v roku 1853 v Tuligłowach pri Lvove a zomrel v roku 1929 tu, v Bystrej. Študoval v Krakove a potom na známych nemeckých akademiách. Cestoval po Európe, ale aj po svete. Bol rektorom Akadémie výtvarných umení v Krakove. Ako dobrovoľník sa v roku 1919 podieľal na odrazení českej invázie do Tešínskeho Sliezska. Prvými asociáciami s jeho tvorbou sú akvarely a poľovnícka tematika. Keď bola Bystrá veľmi navštevovaným mestom, bojovala o titul kúpeľov a dokonca mala železničné spojenie s Lvovom, v roku 1902 tu Julian Fałat začal so stavbou vily na rieke Biala. Spolu s manželkou a deťmi sa do tohto mesta natrvalo presťahoval v roku 1910. V súčasnosti je vila s názvom „Fałatówka” pobočkou Múzea v Bielsko-Bialej. Vo viacerých miestnostiach sa nachádzajú nielen Fałatove diela, ale aj dôležité pamiatky a jeho osobné predmety. Pred Mestským kultúrnym strediskom „Płomyk” zasa nájdete lavičku s postavou tohto zaujímavého umelca, ktorú z bronzu vyrobil Sławomir Mica.

KOŚCIÓŁ PW. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO W STAREJ WSI

Urokliwy kościółek o bardzo ciekawej bryle z gotyckim kształtem, co w przypadku średniowiecznej architektury drewnianej było bardzo rzadkie. Położony w leśnym otoczeniu pomników przyrody i na wzniesieniu, które dawniej prawdopodobnie stanowiło miejsce pochówków przedchrześcijańskich i gontyny pogańskiej.

Historyczne początki istnienia Starej Wsi to XII/XIII wiek. Wtedy też powstał tu pierwszy drewniany kościół, który rozbudował w 1522 r. Krzysztof Biberstein Starowieyski. Konsekracja przez biskupa krakowskiego Dominika nastąpiła w roku 1530, co potwierdza znaleziony w 1996 r. w mensie ołtarza głównego akt konsekracji spisany na pergaminie i umieszczony w trzynastowiecznej cynowej, opieczętowanej pieczęcią lakową, ampułce. Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego ma konstrukcję zrębową i zbudowany został z drewna jodłowego, na podwalinie dębowej. Jest bardzo wysoki – wieża liczy 30 m, a nawa 20 m. Kościół otoczono sobotami, w których – co nietypowe – znajdują się stacje Drogi Krzyżowej. Co będziesz mógł podziwiać w środku? Barokowe ołtarze, ambonę i chrzcielnicę z XIV i XV wieku, renesansową polichromię stropów, barokową polichromię ścian, bogato zdobione obrazy, zabytkowy konfesjonał oraz przepiękne, rokokowe organy. Znajdujący się w wieży kościelnej dzwon im. św. Jana pochodzi z 1748 r. Obiekt leży na Szlaku Zabytków Architektury Drewnianej.

 A pozrite sa

KOSTOL POVÝŠENIA SVÄTÉHO KRÍŽA V STAREJ WSI

Malebný kostol s veľmi zaujímavou stavbou gotického tvaru, ktorý bol v prípade stredovekej drevenej architektúry veľmi vzácný. Nachádza sa v lese obklopenom prírodnými pamiatkami a na kopci, kde bývali predkresťanské pohrebiská a pohanský chrám.

Historické počiatky Starej Wsi siahajú do 12. / 13. storočia. V tom čase tu bol postavený prvý drevený kostol, ktorý v roku 1522 rozšíril Krzysztof Biberstein Starowieyski. Vysvätenie krakovským biskupom Dominikom sa uskutočnilo v roku 1530, čo potvrdzuje aj akt konsekrácie nájdený v roku 1996 na hlavnom oltári, napísaný na pergamene a uložený v cínovej ampulke z 13. storočia, zapečatenej voskovou pečatňou. Kostol Povýšenia svätého Kríža má zrubovú konštrukciu a bol postavený z jedľového dreva na dubovom základe. Je veľmi vysoký - veža je dlhá 30 m a loď 20 m. Kostol je obklopený tzv. sobotami-predsieňami, v ktorých - čo je nezvyčajné - je krížová cesta. Čo budete môcť obdivovať v interiéri? Barokové oltáre, kazateľnicu a krstiteľnicu zo 14. a 15. storočia, renesančné polychrómované stropy, nástennú barokovú polychrómiu, bohato zdobené maľby, historickú spovednicu a nádherný rokokový organ. Zvon sv. Jana na kostolnej veži pochádza z roku 1748. Objekt sa nachádza na Ceste pamiatok drevenej architektúry.

DREWNIANĄ ZABUDOWĘ WE WSI VLKOLINEC

Ta wyjątkowa podgórska osada, znajdująca się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO, zabierze cię w niesamowitą podróż do połowy ubiegłego wieku. Poczujesz, jakby czas w tym urokliwym miejscu po prostu się zatrzymał. Zachwycą cię: zachowane oryginalne osadnictwo, historyczne ekspozycje, a także przepiękna przyroda, która otacza to miejsce.

To nie skansen, a jeśli już, to żywy – na co dzień nadal mieszkają tu ludzie. Wieś położona na słowackim Liptowie jest osadą niegdyś zamieszkiwaną przez lokalnych pasterzy, drwali i handlarzy. Jej główny atut to zachowana tradycyjna drewniana zabudowa z XIX wieku – urocze domy typowe dla słowackiej architektury ludowej, ze ścianami pokrytymi gliną, w pastelowych barwach, wybudowane z bali, z ułożeniem rzeźbionych pni drzew iglastych na kamiennej podmurówce. Jedynym murowanym budynkiem jest tu kościół z drewnianą dzwonnica. W niektórych domach znajdziemy ekspozycje prezentujące tradycyjne wnętrza i sprzęty z przeszłości lub historię wsi. Pochodzenie samej osady szacuje się na okres między drugą połową XIV a pierwszą połową XV wieku, kiedy to była ona częścią majątku Zamku Likavy. Przez osadę biegną szlak pieszy, ścieżka dydaktyczna i szlak rowerowy. Klimat, jakiego mogą doświadczyć odwiedzający to miejsce, robi niesamowite wrażenie. Nic dziwnego, że w 1993 r. Vlkolinec znalazł się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO.

 A pozrite sa

DREVENICE VO VLKOLÍNCI

Táto jedinečná podhorská osada, zaradená do zoznamu svetového dedičstva UNESCO, vás vezme na úžasnú cestu do polovice minulého storočia. Bude te mať pocit, akoby sa na tomto čarovnom mieste práve zastavil čas. Určite Vás nadchne: zachovalé pôvodné osídlenie, historické expozície, ako aj nádherná príroda, ktorá toto miesto obklopuje.

Nie je to skanzen, a ak je, tak je živý – ľudia tu stále žijú dennodenne. Obec na slovenskom Liptove je osada, v ktorej kedysi bývali miestni pastieri, dreverubači a obchodníci. Jeho hlavnou prednosťou sú zachovalé tradičné drevenice z 19. storočia – pôvabné domčeky typické pre slovenskú ľudovú architektúru, so stenami pokrytými hlinou, v pastelových farbách, postavené z guľatiny, s vyrezávanými kmeňmi ihličnatých stromov na kamennej podmurovke. Jedinou murovanou stavbou je tu kostol s drevenou zvonnicou. V niektorých domoch nájdete expozície prezentujúce tradičné interiéry a zariadenie z minulosti či históriu obce. Vznik samotnej osady sa odhaduje medzi 2. polovicou 14. storočia a 1. polovicou 15. storočia, kedy bola súčasťou majetku hradu Likava. Cez osadu vedie turistický chodník, náučný chodník a cyklotrasa. Atmosféra, ktorú môžu návštevníci tohto miesta zažiť, je skutočne pôsobivá. Niet divu, že v roku 1993 bol Vlkolínec zapísaný do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Zobacz A pozrite sa

WODOSPAD LUCZAŃSKI WE WSI LUCKY

Niezwykle efektowny i ciekawy, bo leżący w samym środku wsi, wodospad o statusie narodowego pomnika przyrody.

Wodospad Luczański, w miejscowości Lúčky (nazywany też „Wodospadem w Łączkach”), ma wysokość 12 metrów. To największy na Słowacji wodospad trawertynowy. Funkcjonuje jako narodowy pomnik przyrody (wraz z otaczającym go obszarem o powierzchni 0,94 ha) od 1974 r. Ma kaskadowy charakter – woda spada tu z krawędzi trawertynowego tarasu do małego jeziorka, stanowiącego swego rodzaju basenik kąpielowy. Co najciekawsze, wodospad można podziwiać przez cały rok – nie zamarza nawet w zimowych miesiącach, ponieważ spływa w nim woda ze źródeł cieplicowych.

LÚČANSKÝ VODOPÁD V LÚČKACH

Mimoriadne pôsobivý a zaujímavý, pretože sa nachádza v strede obce, vodopád so štatútom národnej prírodnej pamiatky.

Lúčanský vodopád v obci Lúčky (známy aj ako „Vodopád v Lúčkach“) je vysoký 12 metrov. Je to najväčší travertínový vodopád na Slovensku. Ako národná prírodná pamiatka (spolu s okolím 0,94 ha) funguje od roku 1974. Má kaskádovitý charakter – voda tu padá z okraja travertínovej terasy do jazierka, ktoré je akýmsi bazénom. Čo je najzaujímavejšie, vodopád je možné obdivovať po celý rok – nezamrzá ani v zimných mesiacoch, pretože v ňom prúdi voda z horúcich prameňov.

Zobacz A pozrite sa

BRANKOWSKI WODOSPAD W PODSUCHEJ

Najwyższy wodospad Tatr Niskich, szczególnie efektowny po dużych deszczach lub wiosną – gdy wzmacnia go woda z topniejącego śniegu.

Znajdziesz go na zachodnim skraju Tatr Niskich, w miejscowości Podsuchá. Wodospad ma wysokość 55 m i powstał w wyniku upadku górskiego potoku na wapienny stopień skalny. Od 1980 roku ma status narodowego pomnika przyrody. By do niego dotrzeć, należy kierować się z parkingu Podsuchá wzdłuż zielonego znaku i rzeki, a następnie po około 800 m skręcić w prawo. Kolejny etap to około 30-40 minut spokojnej drogi wzdłuż potoku. Trasa jest mało wymagająca, więc mogą się tu wybrać nawet mniej sprawni turyści. Po drodze napotkasz na tablicę edukacyjną z informacjami o wodospadzie oraz o lokalnej faunie oraz florze.

BRANKOVSKÝ VODOPÁD V PODSUCHEJ

Najvyšší vodopád v Nízkyh Tatráh, účinný najmä po výdatných dažďoch alebo na jar – keď je posilnený vodou z topiaceho sa snehu.

Nájdete ho na západnom okraji Nízkyh Tatier, v obci Podsuchá. Vodopád je vysoký 55 m a vznikol pádom horského potoka na vápencový skalný stúpeň. Od roku 1980 má štatút národnej prírodnej pamiatky. Z parkoviska Podsuchá sa tam dostanete po zelenej značke a pozdĺž potoka, potom asi po 800 m odbočíte doprava. Ďalšia etapa je asi 30-40 minút kľudnej cesty popri potoku. Trasa je nenáročná, takže sa sem môžu vybrať aj menej zdatní turisti. Cestou narazíte na náučnú tabuľu s informáciami o vodopáde a miestnej flóre a faune.

MUZEUM LIPTOWSKIE W RUŻOMBERKU

Prężnie działające muzeum odstawiające przed odwiedzającymi barwne dzieje i kulturę Liptowa. W ramach swojej działalności nie tylko oferuje odkrywanie zabytkowych i artystycznych „peretek” związanych z tym regionem, ale także inicjuje inspirujące wydarzenia.

Muzeum w Rużomberku jest niezwykle ważnym dla regionu ośrodkiem kultury. To jedno z największych na Słowacji muzeów swoje początki miało w 1912 roku, kiedy to zostało założone z inicjatywy braci Artura i Juliusza Kürtiovców pod nazwą „Liptovská muzeálna spoločnosť”. Następnie w 1921 roku przeszło pod zarząd miasta Rużomberok jako „Liptovské muzeum”. Jego pierwszą siedzibą była stara plebania. Od 1937 r. mieści się już w okazałym budynku zaprojektowanym przez lokalnego wybitnego architekta, Wojtecha Donnera. Zobaczysz tu ekspozycje stałe: m.in. z dziedziny geologii, botaniki, paleontologii, architektury, rzemiosła, etnografii, a także – tak ważnej dla Słowacji – historii produkcji papieru. Muzeum posiada również swoje placówki i ekspozycje zewnętrzne w całym Liptowie: Muzeum Etnograficzne Liptovský Hrádok, Zabytek Kultury Narodowej Czarny Orzeł w Liptowskim Mikulaszu, Muzeum – Skansen Wsi Liptowskiej w Pribylinie, Plenerowe Muzeum Archeologiczne, Muzeum – Skansen Archeologiczny (NKP Liptovská Mara–Havránok), MAŠA Liptovský Hrádok – ekspozycja górnictwa i hutnictwa Liptowa, Dom Chłopski Vlkolínec, Dom Górnikarza Vyšná Boca, Zamek Hrad Likava, rzymskokatolicki kościół pw. Wszystkich Świętych w Ludrovej-Kute. Placówka organizuje ciekawe wydarzenia, takie jak: Noc Muzeów i Galerii, Niedziela Pszczelarska, Akademia Rękodzieła Ludowego, Szybkie Kursy dla Turystów, twórcze warsztaty dla szkół oraz rodzin.

LIPTOVSKÉ MÚZEUM V RUŽOMBERKU

Dobre funkcjonujące muzeum, ktoré sa stará o pestré dianie a kultúru Liptova. V rámci svojej činnosti ponúka nielen objavovanie monumentálnych a umeleckých „klenotov“ súvisiacich s regiónom, ale aj iniciuje usporiadanie inšpiratívnych podujatí.

Múzeum v Ružomberku je mimoriadne významným kultúrnym centrom regiónu. Jedno z najväčších múzeí na Slovensku pochádza z roku 1912, kedy bolo založené z iniciatívy bratov Arthura a Juliusza Kürtiovcov pod názvom „Liptovská muzeálna spoločnosť“. Potom v roku 1921 prešlo pod správu mesta Ružomberok ako „Liptovské múzeum“. Jeho prvým sídlom bola stará fara. Od roku 1937 sídli v honosnej budove, ktorú navrhol miestny významný architekt Vojtech Donner. Stále expozície uvidíte tu najmä v oblasti geológie, botaniky, paleontológie, architektúry, remesiel, etnografie, ako aj - pre Slovensko tak významných - dejín výroby papiera. Múzeum má aj svoje pobočky a expozície v exteriéri po celom Liptove: Národopisné múzeum Liptovský Hrádok, Národná kultúrna pamiatka Čierny orol v Liptovskom Mikuláši, Múzeum - Skanzen liptovskej dediny v Pribyline, Archeologické múzeum v prírode, Múzeum - Archeologický skanzen (NKP Liptovská Mara) - Havránok, MAŠA Liptovský Hrádok - expozícia baníctva a hutníctva na Liptove, Sedliacky dom Vlkolínec, Banický dom Vyšná Boca, Hrad Likava, Rímskokatolícky kostol sv. Všetkých svätých v Ludrovej-Kute. Múzeum organizuje zaujímavé podujatia, akými sú: Noc múzeí a galérií, Včelárska nedeľa, Akadémia ľudových remesiel, Rýchlokurzy pre turistov, tvorivé dielne pre školy a rodiny.

Ważny zabytek, który oddaje cześć słowackiemu bohaterowi, a jednocześnie zwraca uwagę bardzo ciekawą architekturą.

Andrej Hlinka był bardzo ważną dla Słowacji postacią, uznawaną za ojca narodu – patriotą, politykiem, księdzem, jednym z czołowych bojowników o autonomię tego kraju. Mauzoleum Andreja Hlinki znajdziesz w Ružomberku, tuż przy Kościele św. Andrzeja. To jeden z najbardziej charakterystycznych obiektów architektonicznych miasta. W latach 1939-1945 spoczywały tu szczątki tego bohatera, jednak w związku z wkroczeniem Armii Czerwonej zostały one przeniesione w inne miejsce, dotąd nieznanе. Choć nie ma tu ciała Andreja Hlinki, w 2007 roku Rada Narodowa Republiki Słowackiej przyjęła Akt Zasługi Andreja Hlinki, zgodnie z którym mauzoleum jest uznawane za miejsce kultu. Składa się z dwóch części: kaplicy oraz grobowca. W środku zobaczysz popiersie bohatera z krzyżem ze stali nierdzewnej, a przy wejściu naturalnej wielkości posąg z brązu przedstawiający tę wybitną postać.

MAUZOLEUM ANDREJA HLINKI W RUŽOMBERKU

MAUZÓLEUM ANDREJA HLINKU V RUŽOMBERKU

Andrej Hlinka bol pre Slovensko veľmi významnou osobnosťou, je považovaný za otca národa – bol vlastencom, politikom, kňazom, jedným z popredných bojovníkov za autonómiu tejto krajiny. Mauzóleum Andreja Hlinku nájdete v Ružomberku, hneď vedľa Kostola sv. Andreja. Je to jedna

z najcharakteristickejších architektonických budov tohto mesta.

V rokoch 1939-1945 tu boli pochované pozostatky tohto hrdinu, no pre príchod Červenej armády boli premiestnené na iné, doteraz neznáme miesto. Hoci sa tu telo Andreja Hlinku nenachádza, v roku 2007 prijala Národná rada SR zákon o zásluhách Andreja Hlinku, podľa ktorého sa mauzóleum považuje za pietne miesto. Pozostáva z dvoch častí: kaplnky a hrobky. Vnútri uvidíte bustu hrdinu s krížom z nehrdzavejúcej ocele a pri vchode bronzovú sochu tejto výnimočnej postavy v životnej veľkosti.

Významná pamiatka, ktorá si ctí hrdinu, ktorý je pre Slovákov veľmi dôležitý, a zároveň púta pozornosť veľmi zaujímavou architektúrou.

Zobacz A pozrite sa

Nietuzinkowa galeria z pracami wybitnego artysty – malarza, grafika, scenografa – który odegrał kluczową rolę w powstaniu słowackiego modernizmu.

GALERIĘ ĽUDOVÍTA FULLU W RUŽOMBERKU

Ta funkcjonująca od 1969 roku galeria sztuki współczesnej w Ružomberku należy do sieci Słowackiej Galerii Narodowej. Prezentuje prace, które Ľudovít Fulla, jeden z najwybitniejszych artystów słowackich XX wieku, подарował państwu. Charakterystyczne rysy jego twórczości to między innymi połączenie współczesności i tradycji, jaskrawe kolory (głównie czerwień i żółć), czerpanie inspiracji ze sztuki ludowej. Sama architektura budynku zwraca uwagę osobliwą formą – składa się z dwóch ułożonych na sobie asymetrycznie graniastostupów. W górnej części znajdują się przestrzenie wystawiennicze, w dolnej natomiast administracja oraz dwa mieszkania – jedno z nich było domem artysty. W galerii regularnie odbywają się wystawy oraz kameralne koncerty.

GALERIU ĽUDOVÍTA FULLU V RUŽOMBERKU

Táto galéria súčasného umenia v Ružomberku, ktorá funguje od roku 1969, patrí do siete Slovenskej národnej galérie. Predstavuje diela, ktoré Ľudovít Fulla, jeden z najvýznamnejších slovenských umelcov 20. storočia, daroval štátu. K charakteristickým znakom jeho tvorby patrí spojenie moderny a tradície, pestré farby (hlavne červená a žltá), inšpirácia ľudovým umením. Už samotná architektúra stavby púta pozornosť svojráznou formou – tvoria ju dva asymetricky usporiadané hranoly. V hornej časti sú výstavné priestory, v dolnej administratíva a dva byty - jedným z nich bol dom umelca. V galérii sa pravidelne konajú výstavy a komorné koncerty.

Mimoriadne zaujímavá galéria s dielami vynikajúceho umelca – maliara, grafika, scénografa, ktorý zohral kľúčovú úlohu pri vzniku slovenskej moderny.

NAJDŁUŻSZĄ DOLINĘ W LUBOCHŇI

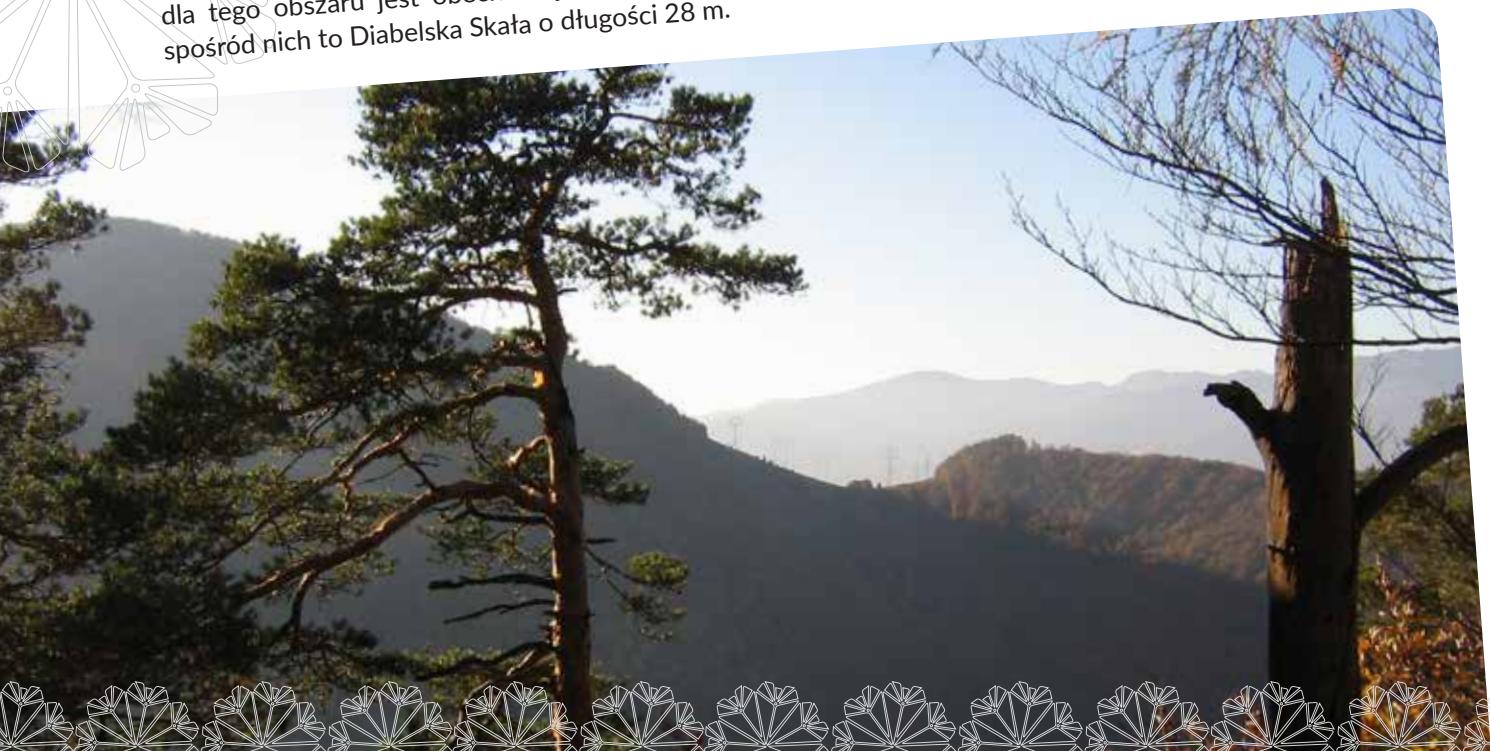
Najdłuższa dolina na Słowacji, która zachwyca okolicznymi rezerwatami przyrody, bogatą roślinnością i aż jedenastoma tajemniczymi jaskiniami.

Ta mierząca 25 km dolina w Karpatach Zachodnich na Słowacji całkowicie leży w obrębie Wielkiej Fatry. Zaczyna się na północnych stokach sedla Ploskej i północno-wschodnich stokach szczytu Ploská; ciągnie w kierunku północnym, przed miejscowością Ľubochňa skręca ku dolinie Wagu. Dolina rozdziela dwie główne odnogi Wielkiej Fatry: wschodnią („liptowską”) oraz zachodnią („turczańską”). Przecina różne formacje geologiczne, dzięki czemu przyroda tu jest bardzo zróżnicowana. Co ciekawe, do 1965 r. przebiegała tu leśna kolej wąskotorowa. Sama kolej została zlikwidowana, ale elektrownia na potoku, która ją zasilała, zachowała się. Charakterystyczna dla tego obszaru jest obecność jaskiń. Największa spośród nich to Diabelska Skala o długości 28 m.

NAJDLHŠIU DOLINU V ĽUBOCHŇI

Najdlhšia dolina na Slovensku, ktorá zaujme okolitými prírodnými rezerváciami, bohatou vegetáciou a až jedenástimi tajomnými jaskyňami.

Táto 25 km dlhá dolina v Západných Karpatoch na Slovensku sa celá nachádza v pohorí Veľká Fatra. Začína sa na severných svahoch sedla Ploskej a severovýchodných svahoch vrchu Ploská; ťahá sa na sever, pred obcou Ľubochňa sa stáča do údolia Váhu. Dolina oddeľuje dve hlavné ramená Veľkej Fatry: východnú („Liptov”) a západnú („Turiec“). Pretína rôzne geologické útvary, vďaka čomu je tu príroda veľmi rozmanitá. Zaujímavosťou je, že až do roku 1965 tu diaľ premávala úzkokolajná leśná ťeleznica. Samotná ťeleznica bola uzavretá, ale elektráreň na potoku, ktorý ju zásoboval, zostala zachovaná. Pre túto oblasť je charakteristický výskyt jaskýň. Najväčšou z nich je Čertova skala, dlhá 28 m.

Zobacz A pozrite sa

JASKINIĘ LISKOVSKĄ W LISKOVEJ

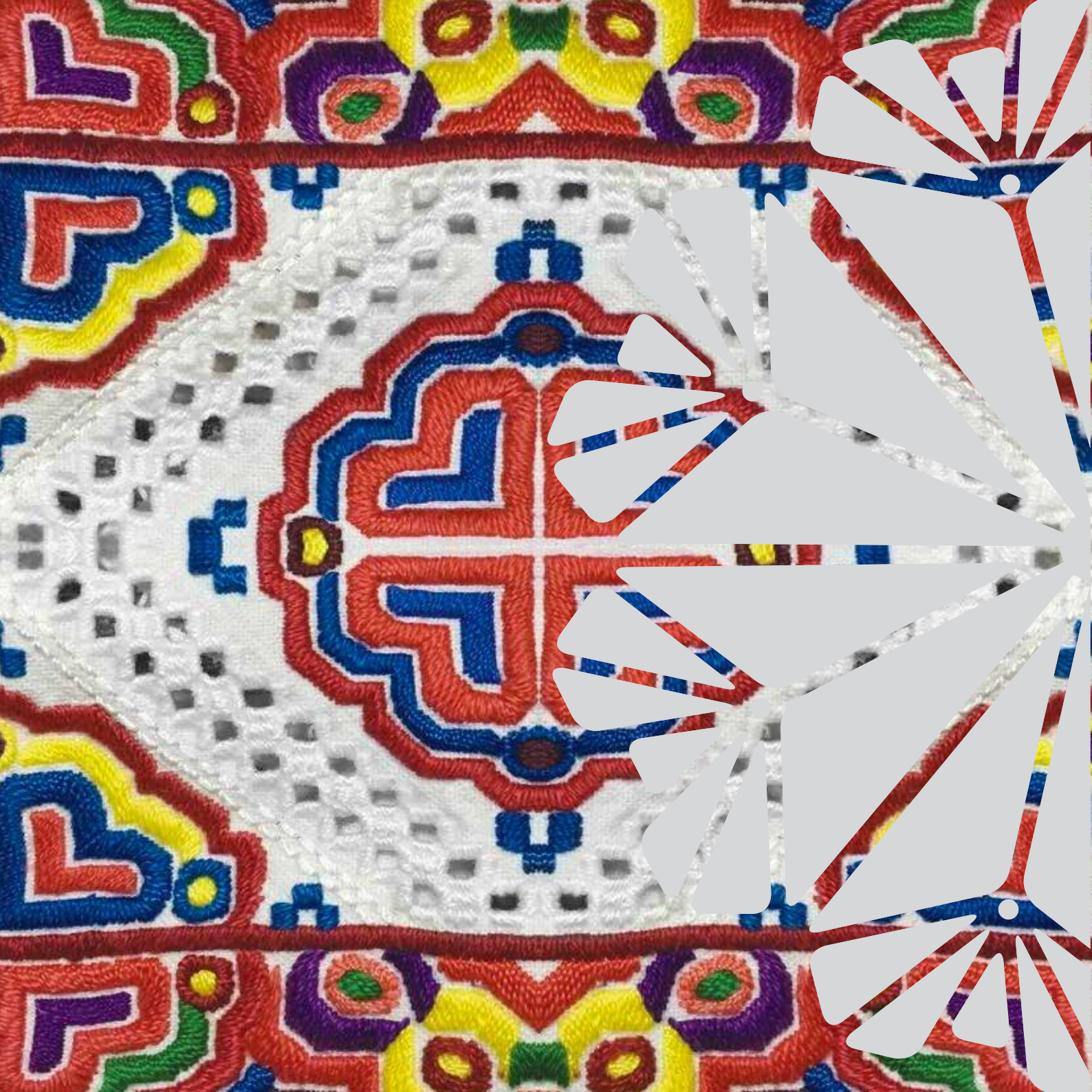
Okazała jaskinia, która skryta w sobie fascynujące bogactwo znalezisk archeologicznych.

Jaskinia znajduje się na wschód od Ružomberka, koło wsi Lisková. Całkowita długość jej przestrzeni to 4250 m, przy rozpiętości pionowej 74 m. Przez cały rok utrzymuje się tu stała temperatura: 7-8 °C. Jaskinia ma szczególne znaczenie przede wszystkim ze względu na odkrycia archeologiczne, na jakie tu natrafiono. Znalezione wykute w kamieniu narzędzia i fragmenty miedzianej biżuterii pochodzą z późnej epoki kamienia. W 1997 r. w jednym z korytarzy odkryto budynek kultowy z ludzkimi szczątkami. Kolejne znaleziska to fragmenty naczyń, które mają być śladem po pierwszej osadzie kultury Lengyel na Liptowie. Dalej znaleziono tu nienaruszone cmentarzysko, świadczące o osadnictwie staroneolitycznym w tej części Słowacji. Kolejne niezwykle znalezisko związane z tym miejscem to podwójny wagon z miedzianym bykiem, którego początki szacuje się na czwarte tysiąclecie p.n.e. Jest ono o tyle unikatowe, że przedstawia najstarszy metalowy posąg udomowionego zwierzęcia pociągowego, a tego typu prace artystyczna nie ma swojego odpowiednika na Słowacji. Kolejna ciekawostka to fakt, że w jaskini odkryto aż 12 gatunków nietoperzy. Wreszcie, znaleziono tu również ogon z rodzaju *Megalothorax*, który dla nauki stanowi zupełnie nowy gatunek.

LISKOVSKU JAKINU V LISKOVEJ

Veľkolepá jaskyňa, ktorá skrývala fascinujúce bohatstvo archeologických nálezov.

Jaskyňa sa nachádza východne od Ružomberka, pri obci Lisková. Celková dĺžka jej plochy je 4250 m, s vertikálnym rozpätím 74 m. Celý rok sa tu udržiava stála teplota: 7-8°C. Jaskyňa má mimoriadny význam najmä vďaka archeologickým nálezom, ktoré sa tu našli. Najdené vyrezávané kamenné nástroje a kusy medených šperkov sú z neskorej doby kamennej. V roku 1997 bola v jednej z chodieb objavená kultová stavba s ľudskými pozostatkami. Ďalšími nálezmi sú fragmenty nádob, ktoré majú byť stopami po prvom osídlení lengyelskej kultúry na Liptove. Ďalej sa tu našiel neporušený cintorín, dôkaz staroneolitického osídlenia v tejto časti Slovenska. Ďalším nezvyčajným nálezom súvisiacim s týmto miestom je dvojité medený býčí voz, ktorý sa datuje do štvrtého tisícročia pred našim letopočtom. Výnimočná je tým, že zobrazuje najstaršiu kovovú sochu domestikovaného ťažného zvierťa a tento druh umeleckej tvorby nemá na Slovensku obdobu. Ďalšou zaujímavosťou je, že v jaskyni bolo objavených až 12 druhov netopierov. Napokon sa tu našiel aj chvostík rodu *Megalothorax*, čo je pre vedu úplne nový druh.

Dotknij

Dotkní sa

KŁOSÓW ZBOŻA – ŻNIWOWANIE W JASIENICY

Czy wiesz, jak wygląda młócenie cepem, koszenie kosą, żęcie sierpem, wiązanie snopków czy klepanie kos? Do świata dawnych prac rolniczych przeniesie cię „Żniwowanie w Jasienicy” – cykliczne przedsięwzięcie, które w dynamiczny i atrakcyjny sposób popularyzuje tradycje związane ze żniwami na Śląsku Cieszyńskim.

Ma formę turnieju, w którym uczestnicy – przedstawiciele 14 sołectw gminy Jasienica oraz zaprzyjaźnionych miejscowości – mierzą się ze sobą w konkurencjach związanych ze żniwowaniem metodami tradycyjnymi. W rywalizacji liczy się czas i precyzja wykonania. Uczestnicy nie tylko z rozmachem wykonują poszczególne zadania, ale też ubierają się do tego w tradycyjne stroje robocze, a nawet nucą przyspiewki ludowe. Wszystko to w obecności licznie zgromadzonej, kibicującej publiczności. Cała zabawa polega na tym, by młodzi ludzie mogli zobaczyć z bliska, jak kiedyś pozyskiwano zboże, przygotowywano do przechowywania i do produkcji mąki.

KLASOV OBILIA – ZBER OBILA V JASIENICI

Viete, aké je to mlátiť cepom, kosiť kosou, žať koscom, viazať snopy či klepať kosu? „Dožinky v Jasienici“ vás zavedú do sveta starých poľnohospodárskych prác – cyklické podujatie, ktoré dynamickou a atraktívnou formou popularizuje tradície súvisiace so zberom úrody v Tešínskom Sliezsku.

Má formu turnaja, ktorého účastníci - zástupcovia 14 dedín z obcí Jasienica a s priateľených miest - súťažia medzi sebou v tradičných obaračkových súťažiach. V súťaži sa počíta čas a presnosť vykonania. Účastníci nielen vo veľkom plnia jednotlivé úlohy, ale sa aj obliekajú do tradičného pracovného odevu a dokonca spievajú ľudové piesne. To všetko za prítomnosti veľkého, povzbudzujúceho publika. Cieľom zábavy je umožniť mladým ľuďom zblízka vidieť, ako sa kedysi zbieralo obilie, pripravovalo na uskladnenie a na výrobu múky.

Dotknij

KAPELUSZA STRACHA POLNEGO – ŚWIĘTO STRACHA POLNEGO I TWÓRCZOŚĆ FLORIANA KOHUTA

Barwne korowód, strachy polne w wielu oryginalnych odstonach, konkurs, koncerty... „Do Kohuta przyjdźcie zgrać, tam atrakcje was czekają” – te słowa, będące hasłem przewodnim celebrowanego co roku w Rudzicy Święta Stracha Polnego, doskonale oddają fenomen tego wydarzenia.

Można śmiało powiedzieć, że strach polny stał się tu niezwykle ważnym elementem lokalnej kultury. Każdego roku wraz z końcem maja Święto Stracha Polnego przyciąga tłumy. Ale oprócz tego przez cały rok na odwiedzających Rudzicę czeka galeria autorstwa „Pod strachem polnym” Floriana Kohuta – malarza specjalizującego się w malarstwie plenerowym, który w swojej twórczości szczególnie upodobał sobie właśnie stracha polnego i ten – w różnych wersjach, jako motyw przewodni – bardzo często pojawia się w jego dziełach, zaprezentowanych w tym wyjątkowym miejscu. Z kolei w znajdującym się obok galerii małym skansenie możesz spotkać się z osobliwą kolekcją wykonanych ręcznie strachów polnych, która ciągle się poszerza. Galeria funkcjonuje od 1991 r. i niezmiennie przyciąga turystów z Polski i zagranicy.

KLOBÚK POĽNÉHO STRAŠIAKA – SLÁVNOSŤ POĽNÉHO STRAŠIAKA A TVORBA FLORIANA KOHÚTA

Pestrý sprievod, poľné strašiaky v mnohých originálnych scénkach, súťaž, koncerty... „Príďte do Kohúta, tam vás čakajú atrakcie“ – tieto slová, ktoré sú mottom každoročnej Slávnosti poľného strašiaka v Rudzici, dokonale odráža fenomén tejto udalosti.

Dá sa povedať, že poľný strašiak sa tu stal mimoriadne dôležitým prvkom miestnej kultúry. Každoročne koncom mája láka návštevníkov Slávnosť poľného strašiaka. Okrem toho celoročného podujatia čaká návštevníkov Rudzici autorská galéria „Pod poľným strašiakom“ od Floriana Kohúta - maliara so špecializáciou na exteriérovú maľbu, ktorý vo svojej tvorbe obľubuje najmä poľné strašiaky - v rôznych verziách, ako leitmotív - sa veľmi často objavuje v jeho dielach, prezentovaných na tomto jedinečnom mieste. Zasa v malom skanzene pri galérii sa môžete stretnúť so svojráznou zbierkou ručne vyrábaných strašiakov, ktorá sa neustále rozširuje. Galéria funguje od roku 1991 a neustále láka turistov z Poľska i zahraničia.

Dotknij

KORY UNIKATOWYCH DRZEW

Na terenie gmin powiatu bielskiego wśród zwykłych drzew możesz odkryć kilka takich, które są wyjątkowe, z różnych powodów – ze względu na ich wiek, powiązanie z lokalną historią, piękny wygląd, unikatowość lub położenie w ważnym miejscu. Każde z nich skrywa swoją tajemnicę.

W parku dworskim w Kozach, który jest jednym z zabytkowych parków w naszym kraju, możesz dotknąć rozłożystego, liczącego około 200 lat platana, który był świadkiem ważnych i często burzliwych wydarzeń historycznych oraz przemian społecznych. Według lokalnych legend wysadzono go z kilku zrosniętych sadzonek, aby mógł osiągnąć duże rozwarcie konarów, na wszystkie strony świata – miał być swego rodzaju parkową „różą wiatrów”. Drzewo było szczególnie zadbane i chronione przez kolejnych właścicieli dworu i mieszkańców Kóz. Zwraca uwagę nie tylko swoim wiekiem, ale i wielkością, grubością pnia oraz gałęzi, a także intensywnością barw w czasie kwitnienia. Z kolei znajdujący się za budynkiem Urzędu Gminy w Porąbce Dąb Wolności zasadzili w 1923 roku weterani I wojny światowej – na pamiątkę piątej rocznicy odzyskania niepodległości, o czym świadczy umieszczona tu tablica. Na terenie miejscowości Bujaków znajduje się ustanowiony pomnikiem przyrody wiąz górski. W Jaworzu natomiast natrafisz na rzadko spotykaną sosnę czarną, a w przysiółku Mała Puszcza w Porąbce na daglezję zieloną. Warto wspomnieć jeszcze, że na terenie gminy Porąbka znajduje się rezerwat buków Zasolnica, który powstał w celu ochrony występującej tu buczyny karpackiej.

KÔRY JEDINEČNÝCH STROMOV

V obciach bielskeho okresu medzi obyčajnými stromami môžete objaviť niekoľko unikátnych - z rôznych dôvodov - veku, spätosti s miestnou históriou, pekného vzhľadu, jedinečnosti či umiestnenia na významnom mieste. Každý strom má svoje tajomstvo.

V parku paláca v Kozach, ktorý patrí medzi historické parky v našej krajine, sa môžete dotknúť rozľahlého, 200-ročného platanu, ktorý bol svedkom významných a často búrlivých historických udalostí a spoločenských zmien. Podľa miestnych legiend bol vysadený z niekoľkých prerastených odrezkov, aby sa dosiahlo rozvetvenie konárov na všetky svetové strany - mala to byť akási „veterná ruža“ v parku. O strom sa starali a chránili ho najmä postupní majitelia kaštieľa a obyvatelia Kôz. Upútava pozornosť nielen vekom, ale aj veľkosťou, hrúbkou kmeňa a konárov, ako aj intenzitou farieb počas kvitnutia. Dub Slobody (Dąb Wolności), ktorý sa nachádza za budovou Obecného úradu v Porąbke, bol zasa vysadený v roku 1923 veteránmi 1. svetovej vojny - na pripomenutie si piateho výročia znovuzískania nezávislosti, o čom svedčí aj pamätná tabuľa. V obci Bujaków sa nachádza prírodná pamiatka - brest horský. V Jaworze však narazíte na vzácnu borovicu čiernu a v osade Mała Puszcza v Porąbke na duglasku tisolistú. Za zmienku tiež stojí, že v obci Porąbka sa nachádza buková rezervácia Zasolnica, ktorá bola zriadená na ochranu Karpatského bukového pralesa.

Dotknij Dotkní sa

W Bystrej i Jaworzu znalazły swoje miejsce ławeczki z ważnymi z punktu widzenia lokalnej historii postaciami.

W Bystrej, pod Gminnym Ośrodkiem Kultury „Promyk” znajdziesz ławkę z figurą Juliana Fałata – wybitnego malarza, który żył na przełomie XIX i XX wieku i właśnie z tym terenem złączył swoje życie. Figura wykonana w naturalnych rozmiarach z brązu jest dziełem Sławomira Mica. W centrum Jaworza z kolei, przy wejściu do Parku Zdrojowego, przywita cię siedzący na ławeczce hrabia Maurycy Saint Genois, dzięki któremu Jaworze stało się w 1862 roku pierwszym uzdrowiskiem w Beskidzie Śląskim. Wykonany z brązu pomnik waży 300 kilogramów.

**FIGUR –
ŁAWECZKA
Z FAŁATEM, ŁAWECZKA
W JAWORZU**

**POSTAWIČKA –
LAVIČKA S FAŁATOM,
LAVIČKA V JAWORZE**

V Bystrej pred Obecným centrom kultúry Promyk nájdete lavičku s postavou Juliana Fałata – vynikajúceho maliara, ktorý žil na prelome 19. a 20. storočia a svoj život spojil s týmto územím. Bronzová postava v životnej veľkosti je dielom Sławomira Mica. V centre Jaworze, pri vstupe do Kúpeľného parku, vás privíta na lavičke sediaci gróf Maurycy Saint Genois, vďaka ktorému sa Jaworze v roku 1862 stalo prvým kúpeľným strediskom v Sliezkych Beskydách. Bronzová socha váži 300 kilogramov.

V Bystrej a na Jaworze sú lavičky s významnými postavami z hľadiska miestnej histórie.

Dotknij Dotkní sa

W regionie nie brakuje wyjątkowych miejsc, w których przeszłość styka się z teraźniejszością, a zmysły chłoną klimat dawnych lat. To lokalne muzea i izby regionalne, skrywające bogate zasoby sprzętów i przedmiotów z przeszłości.

Muzeum Regionalne w Bestwinie oprócz bogatych zbiorów etnograficznych oferuje kilka ekspozycji. Co szczególnie zwróci twoją uwagę? Wozownia, w której zobaczysz odświętny powóz (kolasę wyjazdową), szrombok (sanie) oraz sanki z kierownicą i dawne narty. Oprócz tego znajdziesz tu stare narzędzia rolnicze i sprzęty gospodarcze. Odrębną częścią jest izba sakralna z eksponatami ze starożytności bestwińskiego kościoła.

Izba Historyczna im. Adolfa Zuberera w Kozach znana jest z pewnego unikatowego eksponatu – szesnastowiecznych drzwi, które dawniej umieszczono w tym samym drewnianym kościółku. Tu, w muzeum, wchodzi się przez nie do jednej z sal. Wyjątkowa jest też sama siedziba izby – to piętro pięknego, zabytkowego pałacu Czeczów. W skład ekspozycji wchodzi między innymi: sprzęty kuchenne, narzędzia rolnicze i stolarskie, przedmioty codziennego użytku z przeszłości, rzeźby z miejscowych kapliczek, a także dworskie meble.

Regionálne múzeum v Bestwinie ponúka okrem bohatých etnografických zbierok viaceré výstavy. Čo obzvlášť upúta vašu pozornosť? Kočiareň, kde uvidíte slávnostný koč (výstupný voz), sane (sánky) a sane s volantom a staré lyže. Okrem toho tu nájdete staré poľnohospodárske náradie a vybavenie. Samostatnou časťou je posvätná miestnosť s exponátmi zo starého kostola v Bestwinie.

STARÝCH PRZEDMIOTÓW W MUZEACH REGIONALNYCH

STARÝCH PREDMETOV V REGIONÁLNYCH MÚZEACH

Historická Pamätná izba Adolfa Zuberera v Kozach je známa unikátnym exponátom – dverami zo šestnásteho storočia, ktoré sa v minulosti nachádzali v miestnom drevenom kostole. Tu v múzeu sa cez ňe vchádza z jednej miestnosti do druhej miestnosti. Jedinečné je aj samotné sídlo izby – je na prvom poschodí nádherného, historického paláca Czeczów. Expozícia zahŕňa okrem iného: kuchynské spotrebiče, poľnohospodárske a stolárske náradie, predmety dennej potreby z minulosti, sochy z miestnych kaplniek, ale aj dvorský nábytok.

V regione je množstvo jedinečných miest, kde sa minulosť stretáva so súčasnosťou a zmysly nasávajú atmosféru starých čias. Ide o miestne múzea a regionálne izby, ukrývajúce bohaté vybavenie a predmety z minulosti.

W dawnym drewnianym budynku szkoły w Starej Wsi znajdziesz Izbę Regionalną, w której będziesz mógł obejrzeć stroje ludowe, stare sprzęty gospodarstwa domowego oraz meble. Przed budynkiem stoi kilka tradycyjnych uli pszczelich.

Warta uwagi jest z pewnością również Izba Regionalna „Stara Stolarnia” w Bystrej, działająca przy Gminnym Ośrodku Kultury. Tu również znajdziesz dawne sprzęty rolnicze oraz inne eksponaty. W izbie tkackiej zobaczysz krosna. Z kolei izbę mieszkalną urządzo na wzór dawnej chaty beskidzkiej, między innymi z dawnym wózkiem dziecięcym, różnymi typami strojów regionalnych oraz naczyniami.

Kolejne miejsca, w których odnajdziesz unikatowe przedmioty noszące ślady dawnych wydarzeń, to „Fałatówka” i Chata w Międzyrzeczu.

V budove bývalej drevene školy v Starej Wsi nájdete Regionálnu izbu, kde si budete môcť pozrieť ľudové kroje, staré domáce zariadenia a nábytok. Pred budovou je niekoľko tradičných včelích úľov.

Za pozornosť určite stojí aj Regionálna izba „Stara Stolarnia” v Bystrej pôsobiaca pri Mestskom kultúrnom stredisku. Nájdete tu aj starú poľnohospodársku techniku a ďalšie exponáty. V tkáčovni uvidíte krosná. Obývačka bola naopak navrhnutá tak, aby pripomínala bývalú beskydskú chatu, okrem iného so starým kočíkom, rôznymi druhmi regionálnych krojov a jedál.

Ďalšie miesta, kde môžete nájsť unikáty so stopami minulých udalostí, sú „Fałatówka” a Chata v Międzyrzeczu.

Dawniej prężnie działająca kopalnia produkująca setki ton kruszywa, dziś tereny rekreacyjne o interesujących walorach przyrodniczych i geologicznych – żywa lekcja biologii oraz geografii.

Kamieniołom powstał w latach 1910-1912, dzięki Marianowi Czczowi – ówczesnemu właścicielowi ziemskiego majątku Kozy. Kamień wykorzystywano na potrzeby kolejnictwa i drogownictwa. W okresie międzywojennym pracowało tu aż 280 osób i produkowano setki ton kruszywa. Zbudowano wówczas kolejkę linową o długości 2510 m, która ciągnęła się aż do stacji kolejowej w Kozach, gdzie znajdowały się ładownia, sortownia i silosy magazynowe. Około 1921 r. kamieniołom przeszedł w ręce Powiatowego Zarządu Drogowego w Białej, a następnie dzierżawiło go starostwo. W miarę upływu lat kopalnia rozwijała się i zajmowała kolejne obszary, aż do lat dziewięćdziesiątych, kiedy to osiągnięto granicę złoża i produkowane kruszywo przestało odpowiadać ówczesnym normom. Wobec tej sytuacji oraz braku możliwości powiększenia terenu eksploatacji, wydobywanie zatrzymano i samą kopalnię w 1994 r. zlikwidowano. Co dzieje się z tym obszarem obecnie? Jest terenem czynnego osuwiska skalnego i jednocześnie Parku Krajobrazowego.

PIASKOWCA
Z KAMIENIOŁOMU
W KOZACH

PIESKOVCA
Z KAMEŃOLOMU
V KOZACH

Lom vznikol v rokoch 1910-1912 zásluhou Mariána Czczca - vtedajšieho majiteľa panstva Kozy. Kameň sa používal pre potreby výstavby železníc a ciest. V medzivojnovom období tu pracovalo až 280 ľudí a vyrábali sa stovky ton kameniva. Vtedy bola vybudovaná 2510 m dlhá lanovka, ktorá premávala až po železničnú stanicu na Kozach, kde bola nakladacia rampa, triedička a skladovacie silá. Okolo roku 1921 prešiel lom do rúk Župnej správy ciest v Białej a následne ho prenajal Župný úrad. Ako roky plynuli, baňa sa rozvíjala a zaberala nové plochy, až do 90. rokov 20. storočia, kedy bola dosiahnutá hranica ložiska a vyrábané kamenivo už nezodpovedalo vtedajším normám. Vzhľadom na túto situáciu a nemožnosť zväčšiť oblasť ťažby bola ťažba zastavená a lom bol v roku 1994 zatvorený. Čo sa dnes deje s touto oblasťou? Ide o oblasť aktívneho skalného zosuvu a zároveň krajinný park. S opatrnosťou miestni obyvatelia aj turisti využívajú túto oblasť ako malebnú rekreačnú oblasť. Toto miesto je veľmi za-

V minulosti dobre fungujúci kameňolom, odkiaľ sa ťažilo stovky ton kameniva, dnes je to rekreačné územie so zaujímavými prírodnými a geologickými hodnotami – živé hodiny biológie a geografie.

Przy zachowaniu ostrożności, mieszkańcy i turyści wykorzystują ten obszar jako widokowy teren rekreacyjny. Miejsce to jest bardzo ciekawe ze względu na to, że z półek skalnych można zobaczyć piękne widoki, na urwiskach odsłonięte są warstwy geologiczne, a dodatkowym urozmaiceniem jest osobliwa flora i fauna (przede wszystkim ptactwo). Na terenie kamieniołomu znajduje się też staw, wokół którego tętni życie roślin i zwierząt. Co ciekawe, można tu znaleźć największe i najokazalsze w całym Karpatach odsłonięcie warstw ligońskich flyszu karpaccy, co jest fenomenem na skalę europejską.

ujímavé tým, že zo skalných rím sú krásne výhľady, na skalách sú odkryté geologické vrstvy a spestrením je aj svojrázna flóra a fauna (hlavne vtáky). V lome je aj jazierko, okolo ktorého sa to hemží životom rastlín a živočíchov. Zaujímavosťou je, že tu nájdete najväčšiu a najhonosnejšiu expozíciu lgoťských vrstiev karpatského flyšu v celých Karpatoch, čo je fenomén v európskom meradle.

Dotknij Dotkní sa

TRADYCYJNYCH STROJÓW – ŚMIERGUSTNIK I STRÓJ ŚLĄSKA CIESZYŃSKIEGO

Jednym z ważnych elementów lokalnego dziedzictwa kulturowego są stroje. Na terenie powiatu bielskiego szczególnie zachwyca cię dwa – barwny ubiór śmiergusta i dostojny strój cieszyński.

TRADIČNÝCH KROJOV – VELKONOČNÁ MASKA – ŚMIERGUSTNIK A KROJ TEŠINSKÉHO SLIEZSKA

Jedným z dôležitých prvkov tunajšieho kultúrneho dedičstva sú kroje. V bielskom okrese vás uchvátia najmä dva z nich – farebná veľkonočná maska – śmiergustnik a dôstojný tešínsky kroj.

Śmiergust jest osobliwą postacią związaną z lokalnymi zwyczajami w gminie Kozy i Wilamowice. W czasie świąt Wielkanocnych grupy „śmiergustników”, czyli przebrani młodzi mężczyźni, schodzili się na rynek lub też zaglądali od domu do domu, polewając panny wodą przy wtórze muzyki i świętując wspólnie z domownikami. Ich wizytom zawsze towarzyszyły hałas i zabawa. Zgodnie z tradycją, te panny, które były najmocniej polane, miały mieć największe powodzenie u panów, co zwiastowało szybkie zamążpójście. Jak wyglądał strój śmiergusta? Początkowo przebierano się za różne postacie: lekarzy, kominiarzy, furmanów, kobiety. Z czasem zaczęto szyc stroje, wykorzystując kolorowe skrawki zniszczonych strojów kobiecych, czego efektem było niezwykle barwne przebranie. Dodatkowymi atrybutami śmiergusta były kolorowy kapelusz z kwiatami wykonanymi z bibuły oraz przygotowana na bazie papierowej masy maska. Dziś tradycja ta jest nadal żywa w gminie Wilamowice, stanowiąc element niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Bogactwo, przepych i elegancja – to słowa, które najlepiej określają tradycyjny strój cieszyński, inaczej nazywany wańskim lub śląskim. Jego tradycja zakorzeniona jest w epoce renesansu. Strój kobiecy na przestrzeni lat podlegał różnym przemianom w zakresie zdobienia i jakości wykorzystywanych materiałów. Tradycyjne elementy stroju pań to między innymi: kabotek (koszula), żywotek (haftowany rodzaj gorsetu), suknia, zapaska, czepek, przepaska. Dziś tradycyjny strój cieszyński możesz zobaczyć między innymi w „Chacie Międzyrzecze”. Zdarza się również, że panie zakładają go przy okazji ważnych lokalnych uroczystości.

Śmiergust je svojrázna postava spojená s miestnymi zvykmi v obci Kozy a Wilamowice. Počas Veľkej noci chodili skupiny „śmiergustnikov“, teda prezlečených mladíkov, na trhovisko alebo navštevovali dom po dome, oblievali dievčatá vodou za sprievodu hudby a oslavovali spolu s domácimi. Ich návštevy vždy sprevádzal hluk a zábava. Podľa tradície mali mať u chlapcov najväčší úspech dievčatá, ktoré najviac okúpali, čo malo byť predzvesťou rýchleho sobáša. Ako vyzeral Śmiergust? Spočiatku sa ľudia obliekali za rôzne postavy: lekárov, kominárov, povozníkov, ženy. Postupom času sa začali kroje šiť, pričom sa používali farebné odrezky poškodených ženských krojov, čoho výsledkom bolo mimoriadne farebné prestrojenie. Ďalšími atribútmi tejto masky bol farebný klobúk s kvetmi z hodvábného papiera a maska pripravená na báze papierovej hmoty. Dnes je táto tradícia v obci Wilamowice stále živá ako prvok nehmotného kultúrneho dedičstva.

Bohatstvo, prepych a elegancja – to sú slová, ktoré najlepšie vystihujú tradičný těšínsky odev, inak nazývaný aj valašský či sliezsky. Jeho tradícia má korene v renesancii. V priebehu rokov prešiel dámsky kroj rôznymi zmenami, čo sa týka zdobenia a kvality použitých materiálov. Medzi tradičné prvky dámskeho odevu patria: kabotáž (košeľa), pás (vyšívaný typ korzetu), šaty, zástera, čepec, čelenka. Tradičný těšínsky odev dnes môžete vidieť okrem iného v „Chate Międzyrzecze“. Stáva sa tiež, že si ho aj dnes ženy obliekajú počas významných miestnych osláv.

TRADYCYJNEGO HAFTU Z LIPTOWSKICH REVÚC

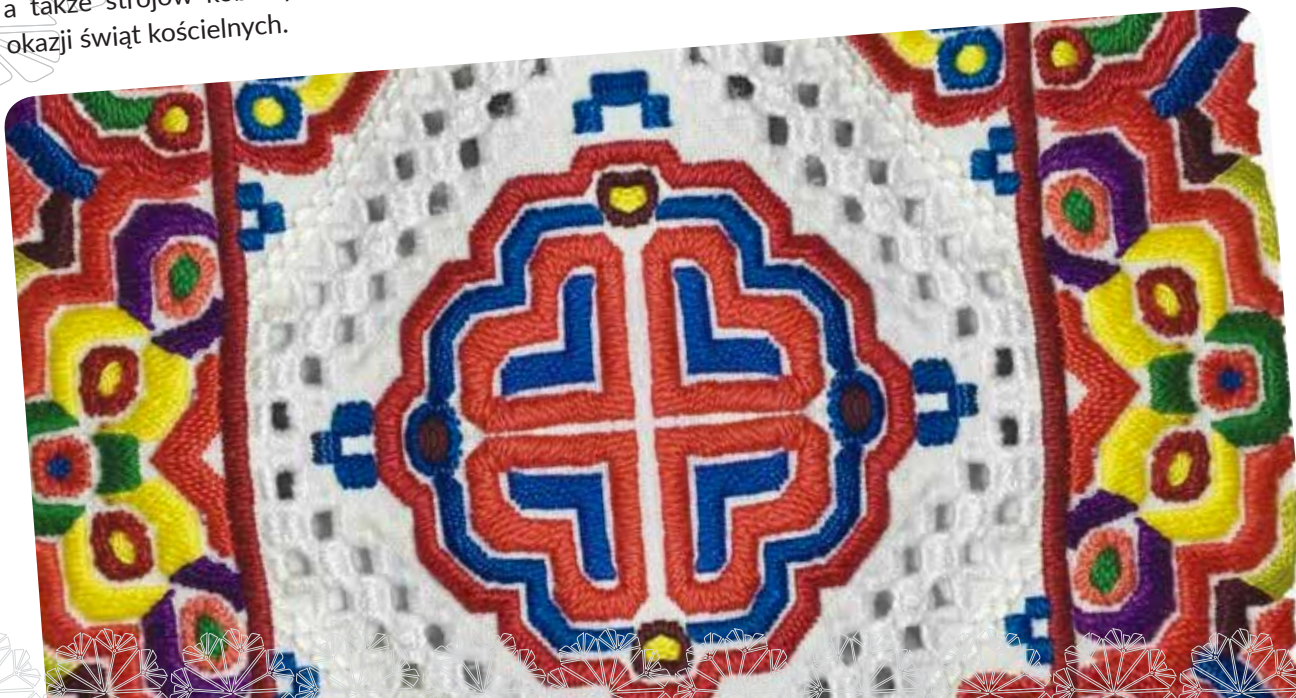
Tradycja związana z pięknym i cenionym za walory artystyczne haftem z Liptovských Revúc odradza się na wsi. To tam na tekstyliach użytkowych wciąż można spotkać te niezwykle, niepowtarzalne formy.

Haft charakteryzował się płaskim ściegiem, wykonanym według wstępnego rysunku, zazwyczaj z dużymi, kolorowymi ornamentami roślinnymi, o różnych formach i kombinacjach. Chętnie wykorzystywano tu formy geometryczne. Początkowo materiałem była wełna, a później bawełna w odcieniach czerwieni i zieleni. Obecnie na tekstyliach użytkowych haft ma dużą wartość artystyczną. Tradycja odradza się na terenach wiejskich, szczególnie w formie odnawiania haftowanych strojów czy poduszek dekoracyjnych, a także strojów kobiecych, które noszone są przy okazji świąt kościelnych.

TRADIČNEJ VÝŠIVKY Z LIPTOVSKÝCH REVÚC

Tradičia spojená s krásnymi a pre svoju umeleckú hodnotu oceňovanými výšivkami z Liptovských Revúc sa oživuje na vidieku. Práve tu ešte stále nájdete tieto neobvyčajné, jedinečné formy na úžitkových textíliách.

Výšivka sa vyznačovala plochým stehom, vyhotoveným podľa predbežného nákresu, spravidla s veľkými farebnými rastlinnými ornamentmi, rôznych foriem a kombinácií. Ohotne sa používali geometrické formy. Spočiatku bola materiálom vlna, neskôr bavlna v odtieňoch červenej a zelenej. V súčasnosti má výšivka na úžitkovom textile veľkú umeleckú hodnotu. Na vidieku oživa tradícia, najmä v podobe obnovovania vyšívaných šiat či ozdobných vankúšov, ale aj ženských krojov, ktoré sa nosia pri príležitosti cirkevných sviatkov.

Dotknij Dotkní sa

STROJU Z LIPTOVSKICH REVÚC

Barwne, efektowne i charakterystyczne stroje do dziś można zobaczyć na terenie Liptowskich Revúc.

Głównymi elementami stroju męskiego są: biała koszula z płótna, z szerokimi rękawami i niskim kołnierzem, białe spodnie z czerwono-zielonym wełnianym sznurkiem, haftowane futro, kamizelka z białego sukna, skórzane buty, kapelus z szerokim daszkiem. Z kolei strój damski składał się między innymi z lnianej halki, bluzki, zewnętrznej spódnicy z gorsetem, białej spódnicy, haftowanego pasa z czerwono-czarnego lub czarno-zielonego materiału. Odrębnym strojem był ubiór świąteczny. Jego głównym elementem była zielona spódnica. Zimą panie nosiły białe kurtki, a panowie białe płaszcze. Na nogach kobiety nosiły pantofle z dzianiny podszyte płótnem i buty z paskiem. Fryzura była uważana za ważną część stroju – panny nosiły nisko uczesany warkocz, a zamężne zawijały pasma włosów na specjalną formę z drutu i zakładały do tego lnianą czapkę. Szczególnie ważnym elementem tych strojów są unikatowe, kolorowe hafty związane z lokalną tradycją.

KROJOV Z LIPTOVSKÝCH REVÚC

Pestré, okázalé a charakteristické kroje možno stále vidieť v Liptovských Revúcach.

Hlavnými prvkami mužského kroja sú: biela ľanová košeľa so širokými rukávami a nízkym golierom, biele nohavice s červeno-zeleným vlneným šnúrovaním, výšivkou zdobený kožúšok, vesta z bielej látky, kožené topánky, klobúk so širokým šiltom. Dámský kroj naproti tomu pozostával z ľanovej spodničky, blúzky, vrchnej sukne s korzetom, bielej sukne, vyšívaneho opasku z červeno-čierneho alebo čierno-zeleného materiálu. Slávnostný kroj bol samostatným odevom. Jeho hlavným prvkom bola zelená sukňa. Ženy nosili v zime biele kabátiky a páni biele kabáty. Na nohách mali ženy pletené papuče podšité súknom a čižmy z remeňa. Účes bol považovaný za dôležitú súčasť kroju – slobodné dievčatá mali nízko vyčesaný cop a vydaté ženy si ovíjali pramene vlasov do špeciálnej drôtovej formy a mali ľanovú čiapku. Mimoriadne dôležitým prvkom týchto krojov sú jedinečné, farebné výšivky súvisiace s miestnou tradíciou.

Dotknij

MIECZY TYPU LIPTOWSKIEGO

Ciekawe znaleziska, które były ważnym elementem pradawnej historii. Co jakiś czas w różnych miejscach odkrywane są kolejne miecze typu liptowskiego.

Miecze typu liptowskiego charakteryzują się bogato zdobioną rękojeścią z trzema wałeczkami, zakończoną tarczowatą głowicą. Datuje się je głównie na XII-XI w. p.n.e. Od wielu lat na terenie Słowacji w różnych miejscach znajdowana jest właśnie ta broń. Przykładowo, sześć mieczy znaleziono na terenie Dolnego Liptowa w latach 1952-1954. Skład 11 mieczy z kolei odnaleziono we wsiach Komjatná i Martinček. W 2020 roku na terenie Liptowa odkryto dobrze zachowany miecz liptowski z epoki brązu.

MEČOV LIPTOVSKÉHO TYPU

Zaujímavé nálezy, ktoré boli dôležitým prvkom starovekej histórie. Občas sa na rôznych miestach objavajú nové meče liptovského typu.

Meče liptovského typu sa vyznačujú bohatou zdobenou rukoväťou s tromi valčekmi, ukončenou kotúčovitou hlavicou. Datujú sa najmä do 12. – 11. storočia pred Kristom. Táto zbraň sa už dlhé roky nachádza na rôznych miestach Slovenska. Napríklad na území dolného Liptova sa v rokoch 1952-1954 našlo šesť mečov. Zloženie 11 mečov sa našlo v obciach Komjatná a Martinček. V roku 2020 bol na Liptove objavený zachovalý liptovský meč z doby bronzovej.

IGIEŁ NAJBARDZIEJ ROMANTYCZNEJ SOSNY W BEŠEŇOVEJ

Szukają jej turyści, fotografowie, filmowcy i nowożeńcy. Osobliwie „wyrzeźbiona” sosna wraz z otaczającą ją przyrodą współtworzą romantyczną, kojącą scenerię.

Drzewo znajdziesz na łące nad wsią Bešeňová. Stojąca samotnie na horyzoncie sosna, przez miejscowych zwana również „liptowską”, w miarę wzrostu podlegała różnym zjawiskom przyrodniczym, zwłaszcza wiatrowi, w wyniku czego nabrała osobliwego wyglądu. Ma nietypową formę – jest rozciągnięta na boki, jakby „rozwiana”, co nadaje jej niepowtarzalny charakter. Uzupełnieniem tego widoku jest piękno otaczającej ją przyrody oraz roztaczający się wokół liryczny krajobraz Liptowa z pięknymi górami i łąkami. Chętnie przyjeżdżają tu przede wszystkim nowożeńcy, szukając idealnego tła dla ślubnych fotografii. Bez trudu dotrzesz w to miejsce samochodem.

IHLIČIA NAJROMANTICKEJŠEJ BOROVICE V BEŠEŇOVEJ

Vyhľadávajú ju turisti, fotografi, filmári aj mlado-manželia. Svojrázne „vytvarovaná” borovica s okolitou prírodou vytvárajú romantickú, upokojujúcu sceneriu.

Strom nájdete na lúke nad obcou Bešeňová. borovica, osamelo stojaca na obzore, miestnymi nazývaná aj „Liptovská”, podliehala počas rastu rôznym prírodným javom, najmä vetru, čo jej dodávalo zvláštny vzhľad. Strom má nevšedný tvar – je rozvetvený do strán, natiahnutý, akoby „navinutý”, čo mu dodáva jedinečný charakter. Tento pohľad dopĺňa krása okolitej prírody a lyrická krajina Liptova s nádhernými horami a lúkami. Väčšinou sem prichádzajú mladomanželia, ktorí hľadajú dokonalé pozadie pre svoje svadobné fotografie. Ľahko sa tam dostanete autom.

Dotkníť Dotkní sa

OWOCÓW LIPY W LUBOCHNI PRZY DOMU KOLLÁRA

Piękne, chronione drzewo o dużym znaczeniu kulturowym, naukowym i estetycznym.

Ta lipa wielkolistna, która w 1978 i 1996 roku otrzymała status drzewa chronionego, może poszczycić się wiekiem 150 lat. Pień ma obwód 481 cm, wysokość sięga 25 metrów, a średnica korony dochodzi do 22 metrów. Drzewo wyróżnia się nie tylko wielkością i wiekiem, ale też ma duże znaczenie z punktu widzenia historii narodu słowackiego na Liptowie.

OVOCIA LIPY V LUBOCHNII, PRI KOLLÁROVOM DOME

Pekný, chránený strom veľkého kultúrneho, vedeckého a estetického významu.

Táto lipa veľkolistá, ktorej bol v rokoch 1978 a 1996 udelený štatút chráneného stromu, sa môže pyšiť 150-ročným vekom. Kmeň má obvod 481 cm, výšku 25 metrov a priemer korony 22 metrov. Strom vyniká nielen svojou veľkosťou a vekom, ale aj veľkým významom pre dejiny slovenského národa na Liptove.

Poczuj

Zażyjcie pocit

Poczuj Zażyjcie pocit

Budząca emocje gra karciana rodem z czasów zaboru austro-węgierskiego, w której liczą się spryt, doświadczenie, opanowanie, dobra strategia, zdolność przewidywania i... tutaj szczęścia.

Grę rozpowszechnili na terenie Czechowic-Dziedzic, Zabrzega, Ligoty i Bronowa mieszkańcy tych terenów, którzy byli wcieleni do wojska austro-węgierskiego i tam nauczyli się grać w taroki. Od dwudziestu lat regularnie odbywają się międzynarodowe turnieje tarokowe - mistrzostwa Czechowic-Dziedzic i mistrzostwa Polski. O tym, kto zwycięży, częściowo decydują umiejętności, ale w dużej mierze po prostu szczęście. Gra różni się od typowych gier karcianych. Biorą w niej udział 54 karty - część z nich to karty numerowane cyframi rzymskimi, a część to karty reprezentujące barwy. Jeśli chcesz szczegółowo poznać tajniki gry, odwiedź gminę Czechowice-Dziedzice lub gminę Kozy. W Czechowicach-Dziedzicach zrealizowano projekt „Taroki - gra o tożsamość”, w ramach którego przygotowano warsztaty taroków, monografię poświęconą tej grze oraz specjalną talię kart z ilustracjami dotyczącymi regionu. W Kozach zaś Stowarzyszenie Klubu Taroczkarzy wydało unikatową talię kart w taroki, przedstawiającą zdjęcia z Kóz.

**RYWALIZACJĘ
- GRA W TAROKI**

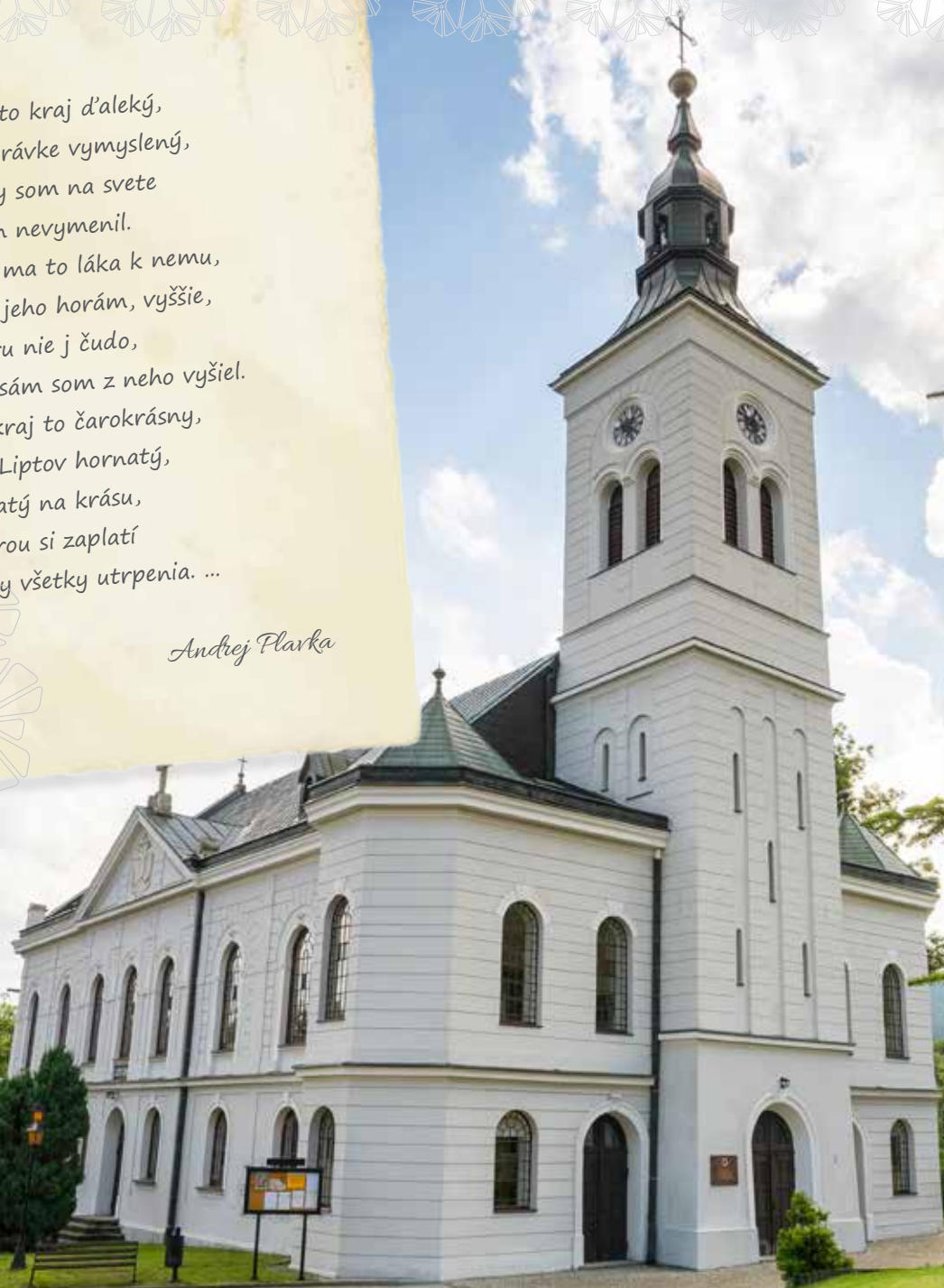
**SÚPERENIA
- HRA V TAROKY**

Hru šířili v Czechowiciach-Dziedziciach, Zabrzegu, Ligote a Bronowe obyvatelia týchto oblastí, ktorí boli začlenení do rakúsko-uhorskej armády a tam sa naučili hrať tarok. Dvadsať rokov sa pravidelne konajú medzinárodné turnaje v tarokoch - majstrovstvá Czechowic-Dziedzic a majstrovstvá Poľska. O tom kto zvíťazí rozhoduje čiastočne zručnosť, no z veľkej časti je to jednoducho o šťastí. Hra sa líši od bežných kartových hier. Hra sa 54 kartami - niektoré z nich sú očíslované rímskymi číslicami a niektoré predstavujú farby. Ak sa chcete podrobne ponoriť do tajov hry, navštívte obec Czechowice-Dziedzice alebo obec Kozy. V Czechowiciach-Dziedziciach sa uskutočnil projekt „Taroki - hra na identitu“, v rámci ktorého boli pripravené workshopy o taroku, monografia venovaná tejto hre a špeciálny balíček kariet s ilustráciami o regióne. Združenie klubu Taroczkarzy v Kozach vydalo unikátny balíček tarokových kariet s fotografiami obce Kozy.

Emotívna kartová hra priamo z čias rakúsko-uhorskej nadvlády, v ktorej záleží na šikovnosti, skúsenostiach, vyrovnanosti, dobrej stratégii, schopnosti predvídať a ... šťastí.

... Nie to kraj d'aleký,
v rozprávke vymyslený,
zaň by som na svete
žiaden nevymenil.
Vždy ma to láka k nemu,
ta, k jeho horám, vyššie,
a veru nie j čudo,
keď sám som z neho vyšiel.
Oj, kraj to čarokrásny,
ten Liptov hornatý,
bohatý na krásu,
ktorou si zaplatí
vždy všetky utrpenia. ...

Andrej Plavka

RÓŻNORODNOŚĆ RELIGIJNĄ W JAWORZU

W tej niewielkiej, dawniej uzdrowiskowej miejscowości na co dzień przenikają się różne wyznania religijne, co zaowocowało cyklicznymi praktykami ekumenicznymi.

Od pokoleń na co dzień żyją tu wspólnie wierni należący do rzymskokatolickiej parafii pw. Opatrzności Bożej, parafii ewangelicko-augsburskiej oraz do Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, dając świadectwo praktycznego oblicza ekumenii – ucząc się wzajemnego szacunku i zrozumienia. Jaworzańska różnorodność religijna doprowadziła do poszukiwania jednoczących inicjatyw: tradycją stało się już nabożeństwo ekumeniczne w czasie gminnych uroczystości dożynkowych oraz corocznie w okresie Tygodnia Modlitwy o Jedność Chrześcijan. Kolejną inicjatywą jest Wirtualna Ekumeniczna Droga Krzyżowa.

NOSTALGIĘ – WIERSZE ANDREJA PLAVKI

Poeta i pisarz Andrej Plavka urodził się w Liptowskiej Sielnicy i swoją twórczością celebrował małą ojczyznę. Wielokrotnie w wierszach wyrażał szacunek i miłość do kraju. Swoje pierwsze dzieło poetyckie opublikował w 1922 r. w czasopiśmie „Nový rod”. Debiutancki tomik wierszy Plavki został wydany w 1928 r. W swojej twórczości inspirował się głównie starszym pokoleniem autorów słowackich, ale poświęcił się także nowoczesnym kierunkom artystycznym, takim jak poetyka i superrealizm. Jego prace tłumaczone są na wiele języków obcych (rosyjski, ukraiński, węgierski, niemiecki, angielski, francuski, czeski).

NÁBOŽENSKEJ ROZMANITOSTI V JAWORZU

V tomto malom, bývalom kúpeľnom mestečku sa denne prelínajú rôzne náboženské vierovyznania, čo vyústilo do cyklických ekumenických praktík.

Po celé generácie veriaci patriaci do rímskokatolíckej farnosti Božej prozreteľnosti, evanjelicko-augsburská farnosť a Cirkev adventistov siedmeho dňa, dajú svedectvo o praktickej tvári ekumenizmu – učenia sa, vzájomnej úcte a porozumeniu. Náboženská rôznorodosť v Jaworzne viedla k hľadaniu zjednocujúcich iniciatív: ekumenická bohoslužba sa už stala tradíciou počas obecných dožinkových slávností a každoročne počas Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. Ďalšou iniciatívou je Virtuálna ekumenická krížová cesta.

NOSTALGIE - BÁSNE ANDREJA PLAVKU

Básnik a spisovateľ Andrej Plavka sa narodil v Liptovskej Sielnici a svojimi dielami oslávil svoju malú domovinu. Mnohokrát vo svojich básňach vyjadril úctu a lásku k vlasti. Svoje prvé básnické dielo publikoval v roku 1922 v časopise Nový rod. Debutový zväzok Plavkových básní vyšiel v roku 1928. Vo svojej tvorbe sa inšpiroval najmä staršou generáciou slovenských autorov, ale venoval sa aj moderným umeleckým smerom, akými sú poetika a superrealizmus. Jeho diela sú preložené do mnohých cudzích jazykov (ruština, ukrajinčina, maďarčina, nemčina, angličtina, francúzština, čeština).

Wznosząca się na wysokości 909 m n.p.m. Magurka oprócz tego, że jest popularnym celem pieszych wędrówek i ważnym węzłem tutejszych szlaków, stała się również atrakcyjnym ośrodkiem narciarskim. Jeśli stronisz od wielkich narciarskich kurortów i wolisz spokojne tereny z cichą, urokliwą przyrodą, to miejsce skradnie twoje serce – przygotowane na szczytowych partiach Magurki trasy sprawdzą się idealnie do uprawiania narciarstwa biegowego i spacerowego (skiturowego). Z kolei preferujący skoki narciarskie mogą znaleźć nieopodal, w Bystrej, dwie skocznie czynne zarówno w sezonie zimowym, jak i letnim. Na terenie kąpieliska „Żwirownia” w Kaniowie (gmina Bestwina), jednego z najpopularniejszych miejsc wypoczynkowych mieszkańców okolicznych gmin, znajdziesz dwa boiska do uprawiania oryginalnej dyscypliny sportowej – kajaka polo. Z kolei amatorzy pieszych górskich wędrówek mają do wyboru liczne trasy z malowniczymi widokami, które pozwalają nasycić się pięknem przyrody. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują trzy. Szlak Papieski z Kóz na Hrobaczą Łąkę prowadzi spod kościoła pw. Świętych Apostołów Szymon i Judy Tadeusza w Kozach, przez kaplicę Matki Bożej Różańcowej zwanej „Panienką”, następnie przez nieczynny kamieniołom aż na szczyt Hrobaczaj Łąki (828 m n.p.m.), z której oglądać można zachwycającą panoramę. Cała trasa zajmuje niespełna 2 godziny. Kolejny to malowniczy szlak z Buczkowic na Skrzyczne, zajmujący kilka godzin. Trzeci z nich to trasa z Bystrej do szczyrkowskiego Sanktuarium Matki Bożej na Górcie – krótka, ale dostarczająca pięknych widoków i prowadząca – na końcowym odcinku – ścieżką różańcową, składającą się z 19 wyrzeźbionych w góralskim stylu kapliczek.

Poczuj

ZMĘCZENIE – SPORTOWE AKTYWNOŚCI

Lokalna przyroda i ukształtowanie terenu sprzyjają licznym sportowym aktywnościom. W całej palecie rekreacyjnych możliwości znalazły się między innymi narciarstwo biegowe i skoki, kajaki oraz piesze wędrówki po górach.

 Zažijte pocit

ÚNAVY - ŠPORTOVÉ AKTIVITY

Miestna príroda a reliéf umožňujú vykonávanie množstva športových aktivít. Celá škála rekreačných možností zahŕňa aj beh na lyžiach a skoky, kanoistiku a pešiu turistiku v horách.

Týčiaca sa 909 metrov nad morom Magurka sa okrem toho, že je obľúbenou turistickou destináciou a dôležitou križovatkou miestnych trás, stala aj atraktívnym lyžiarskym centrom. Ak sa vyhýbate rušným lyžiarskym strediskám a dávate prednosť pokojným miestam s tichou, očarujúcou prírodou, toto miesto vám ukradne srdce - trasy upravené na vrcholových partiách Magurky budú ako stvorené pre bežecké a pešie (skitour) lyžovanie. Na druhej strane, pre tých, ktorí uprednostňujú skoky na lyžiach, sú v blízkosti dva skokanské mostíky v Bystrej, ktoré sú otvorené v zimnej aj letnej sezóne. V areáli kúpaliska „Żwirownia“ v Kaniówe (obec Bestwina), jednom z najobľúbenejších rekreačných miest obyvateľov okolitých obcí, nájdete zase dve ihriská na precvičovanie originálnej športovej disciplíny - kajaku pólo. Na druhej strane, milovníci horskej turistiky si môžu vybrať z množstva trás s malebnými výhľadmi, ktoré im umožnia vychutnať si krásy prírody. Spomedzi nich si osobitnú pozornosť zaslúžia tri. Pápežský chodník od Kôz na vrch Hrobacza Łąka, ktorý vedie od kostola svätých apoštolov Šimomna, Júdy Tadeaša v Kozoch, cez kaplnku Panny Márie Ružencovej zvanú „Panna“, potom cez uzavretý kameňolom na vrchol Hrobacza Łąka (828 m n. m.), z ktorého je vidieť úchvatnú panorámu. Celá trasa trvá menej ako 2 hodiny. Ďalším je malebný chodník z Buczkowiec do Skrzyczne, ktorý trvá niekoľko hodín. Treťou je trasa z Bystrej do Sanktuária Panny Márie na Górze v Szczyrku - krátka, no poskytuje krásne výhľady a vedie - v záverečnom úseku - ružencovým chodníkom, ktorý tvorí 19 kaplniek vyrezávaných v horalskom štýle.

ZAPACH KWIATÓW – SZKÓŁKI OGRODNICZE W GMINIE WILAMOWICE

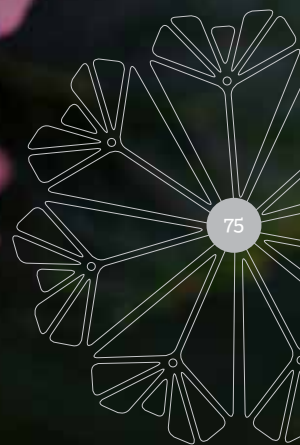
Efektowne rośliny o kojących kolorach i zapachach, przyciągające tłumy ogrodnicze święta, dzielenie się wiedzą i pięknem roślinnego świata. Działalność szkótek ogrodniczych z Pisarzowic i Dankowic to zdecydowanie coś więcej niż tylko oferta sprzedaży – to swego rodzaju fenomen.

Hodowla roślin ozdobnych jest jednym z charakterystycznych dla powiatu bielskiego rysów. Wyróżnia się tu szczególnie gmina Wilamowice, na terenie której znajduje się kilka prężnie działających szkótek ogrodniczych, prowadzących szeroką ofertę sprzedażową roślin, ale też udostępniających do zwiedzania swoje piękne, niepowtarzalne ogrody oraz inicjujących ciekawe wydarzenia. To więc nie tylko miejsce, w którym znajdziesz bardzo rozbudowaną ofertę sprzedażową roślin, ale też idealna sceneria do spacerów, które nasycą zmysły. Szczególnie warto tu przyjechać w czasie ciekawych cyklicznych wydarzeń, jakie są organizowane przez współpracujące ze sobą szkółki. W połowie maja „Święto Kwitnących Azalii” przyciąga tłumy z Polski i zagranicy, a odwiedzający mogą nie tylko podziwiać azalie i rododendrony, ale też zwiedzić prywatną część ogrodów właścicieli, zakupić rośliny oraz skorzystać z porad dotyczących ich pielęgnacji. Z kolei jesienią trafisz tu na „Babie Lato w Ogrodzie”, czyli dni otwarte czterech tutejszych szkótek, co – jako że odbywa się od ponad dwudziestu lat – stało się już ważną lokalną atrakcją. Jedna z pisarzowickich szkótek zaprasza też odwiedzających do ogrodów japońskich, założonych przed laty przez właścicieli po ich wizycie w Japonii. Orientalna sceneria zachwyci cię kameralnym pięknem, oryginalną roślinnością i żywymi kolorami.

VÔNE KVETOV - OKRASNÉ ŠKÔLKY V OBCI WILAMOWICE

Pôsobivé rastliny s upokojujúcimi farbami a vôňami, ktoré priťahujú davy, oslavy pre záhradkárov, ktorí medzi sebou zdieľajú poznatky a krásu rastlinného sveta. Činnosť záhradných, okrasných škôlok z Pisarzowic a Dankowic je určite viac ako len predajná ponuka – je to akýsi fenomén.

Pestovanie okrasných rastlín je jednou z charakteristických črt bielského okresu. Vyniká tu obec Wilamowice, v ktorej sa nachádza niekoľko prosperujúcich záhradných škôlok so širokou predajnou ponukou rastlín, ale aj sprístupňovaním svojich krásnych, jedinečných záhrad na prehliadku a množstvom zaujímavých podujatí. Je to teda nielen miesto, kde nájdete veľmi rozsiahlu predajnú ponuku rastlín, ale aj dokonalá scenéria na prechádzky, ktorá uspokojí vaše zmysly. Oplatí sa sem prísť najmä počas zaujímavých cyklických podujatí organizovaných spolupracujúcimi škôlkami. V polovici mája priláka „Slávnosť kvitnutia azaliiek“ davy z Poľska i zahraničia a návštevníci môžu nielen obdivovať azalky a rododendrony, ale navštíviť aj súkromnú časť záhrad majiteľov, nakúpiť rastliny a využiť rady o ich starostlivosti. Na jeseň zasa narážite na „Babie leto v záhrade“, dni otvorených dverí štyroch miestnych okrasných škôlok, ktoré sa už vyše dvadsať rokov stali významnou miestnou atrakciou. Jedna zo škôlok v Pisarzowiciach pozýva návštevníkov do japonských záhrad, ktoré pred rokmi založili majitelia po návšteve Japonska. Orientalná scenéria vás poteší svojou intímnu krásou, originálnou flórou a živými farbami.

Poczuj ULGĘ - TEŻNIE SOLANKOWE

Przynoszą ulgę drogom oddechowym, stanowią remedium na wiele schorzeń i tworzą korzystny dla zdrowia mikroklimat. Starannie przygotowane teźnie solankowe z pięknym otoczeniem skutecznie służą mieszkańcom i turystom w Jaworzu oraz w Jasienicy.

Zażyjcie pocit ÚĽAVU - SOLANKOVÁ ROZPTYLOVÁ VEŽA

Prinášajú úľavu dýchacím cestám, sú liekom na mnohé choroby a vytvárajú zdraviu prospešnú mikroklimu. Starostlivo pripravené veže solanky s krásnym prostredím efektívne slúžia obyvateľom a turistom v Jaworze a Jasienici

W bezpośrednim sąsiedztwie jaworzańskiego Parku Zdrojowego znajdziesz tężnię solankową, która cieszy się dużą popularnością wśród miejscowej społeczności oraz przyjeżdżających kuracjuszy. Przygotowano tu specjalną powierzchnię spacerową, która umożliwi wdychanie zdrowego aerozolu w ruchu. Ale urok tężni to coś więcej niż tylko samo miejsce z solanką. Całe otoczenie tutaj sprzyja rekreacji, czego korzenie sięgają XIX wieku, kiedy to zamieszkujący pałac w centrum wsi przedstawiciele rodu Saint Genois d'Anneaucourt postanowili uczynić z Jaworza prawdziwe uzdrowisko. Powstały tu wówczas łazienki oraz pensjonaty i chętnie ściągali w to miejsce kuracjusze, a ważnym miejscem stał się park przy pałacu. I choć samo Jaworze nie ma już statusu uzdrowiska, to piękny i sprzyjający wypoczynkowi zabytkowy Park Zdrojowy im. Józefa Piłsudskiego pozostał i oferuje spacerującym wiele urokliwych zakątków, piękny staw, amfiteatr, place zabaw oraz mnóstwo gatunków drzew, krzewów i kwiatów do podziwiania. Znajdziesz tu też zabytki – klasycystyczny pałac dawnych właścicieli oraz kościół pw. Opatrzności Bożej – a także kamienne mostki, pomnik Józefa Piłsudskiego oraz fontannę solankową.

Z kolei całkiem niedaleko, bo w Jasienicy, przygotowano drugą tężnię solankową – to konstrukcja o kształcie regularnego sześcioboku, z kolumną tarliny w środku, po której przepływa zdrowa solanka, tworząc pożądany, przynoszący ulgę drogom oddechowym, mikroklimat. Wykorzystywana tu solanka pochodzi z pobliskiego Zabłocia – to jedna z najzdrowszych tego typu solanek na świecie, z rekordowym stężeniem jodu.

V bezprostrednej blízkosti kúpeľného parku v Jaworzne nájdete solankovú rozptylovú vežu, ktorá je medzi miestnou komunitou a navštevujúcimi pacientmi veľmi obľúbená. Je tu pripravená špeciálna vychádzková zóna, ktorá umožňuje vdychovať zdravý aerosól počas pohybu. Ale čaro solankovej rozptylovej veže je niečo viac ako len miesto so solankou. Celé prostredie je tu priaznivé pre rekreáciu, ktorej korene siahajú až do devätnásteho storočia, keď sa predstaviteľia rodiny Saint Genois d'Anneaucourt žijúci v paláci v centre obce rozhodli urobiť z Jaworza skutočné liečebné stredisko. Vtedy tu boli vybudované sociálne zariadenia, penzióny a pacientom toto miesto dychtivo lákalo a významným miestom sa stal park pri paláci. A hoci samotné Jaworze už nemá štatút kúpeľného mesta, krásny a rekreačný historický kúpeľný park. Józefa Piłsudského zostal a ponúka množstvo čarovných zákutí, krásny rybník, amfiteáter, ihriská a množstvo druhov stromov, kríkov a kvetov na obdivovanie. Nájdete tu aj pamiatky - klasicistický palác bývalých majiteľov a kostol o Božská prozretelnosť – ako aj kamenné mosty, socha Józefa Piłsudského a solná fontána.

Zas celkom blízko, lebo v Jasienicy je druhá solanková rozptylova veža - stavba v tvare pravidelného šesťuholníka, uprostred s trnkovým stĺpom, po ktorom steká zdravá solanka vytvárajúca želanú mikroklimu, ktorá prináša úľavu dýchacieho traktu. Solánka, ktorá sa tu používa, pochádza z neďalekej Zabłocia – je to jedna z najzdravších solániek tohto typu na svete s rekordnou koncentráciou jódu.

Poczuj

CIEPŁO U ŹRÓDŁA – KĄPIEL W JEZIORZE TERMALNYM

Znajdujące się w małej wsi Kalameny jezioro to urocze, dzikie kąpielisko termalne, które przyniesie ci zupełnie nowe doświadczenie – inne niż typowa kąpiel w dużych, masowo odwiedzanych przez turystów termach.

Pierwotnie wykonano tu odwiert, który podobno okazał się zbyt słaby do użytku komercyjnego, więc po prostu zostawiono go jako otwarty zbiornik, dzięki czemu teraz w niepozornej słowackiej wsi Kalameny przez cały rok można bezpłatnie skorzystać z kąpeli w wodzie o prozdrowotnych właściwościach. Oczko wodne ma wymiary około 10 x 20 m i głębokość około 80 cm. Znajduje się tu również specjalna dysza. Woda ma temperaturę około 33 stopni i jest bogata w wapń, magnez, siarczany i wodorowęglany, co sprawia, że posiada dobroczynny wpływ zwłaszcza na układ mięśniowo-szkieletowy.

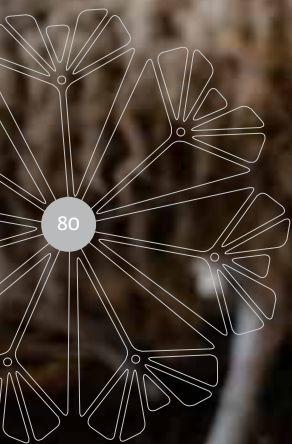

 Zážijte pocit

TEPLA PRI PRAMENI - KÚPEL V TERMÁLNO M JAZERE

Jazero, ktoré sa nachádza v malej dedinke Kalameny, je očarujúce, divoké termálne kúpalisko, ktoré vám prinesie úplne nový zážitok – iný ako typické kúpanie vo veľkých, masovo navštevovaných termálnych kúpeľoch.

Pôvodne tu bol urobený vrt, ktorý sa vraj ukázal ako príliš slabý na komerčné využitie, a tak ho jednoducho nechali ako otvorenú nádrž, vďaka ktorej sa teraz v nenápadnej slovenskej obci Kalameny môžete bezplatne okúpať v blahodarnej pre zdravie vode po celý rok. Jazierko je veľké cca 10 x 20 m a hlboké cca 80 cm. Nachádza sa tu aj špeciálna tryská. Voda má teplotu okolo 33 stupňov Celzia a je bohatá na vápnik, horčík, sírany a hydrogénuhličitan, čo znamená, že priaznivo pôsobí najmä na pohybový aparát.

Cechą charakterystyczną owiec wołoskich są duże, powykręcane rogi i zdolność do przetrwania w naprawdę trudnych warunkach. Jeszcze sto lat temu było ich kilka milionów, a dziś gatunek walczy o przetrwanie. Znajdziesz je jeszcze w dolinie Czutkowskiej.

Na terytorium dzisiejszej Słowacji owce te dotarły wraz z wołoskim osadnictwem w XIII i XIV wieku, a hodowano je w okolicach Liptowa, na wysokości 600-1200 metrów, stopniowo dostosowując do warunków alpejskich. Są wytrzymałe i mają niezwykłą zdolność dostosowywania się do zmiennych warunków atmosferycznych. Początkowo owce zapewniały tamtejszej ludności środki do życia, dostarczając wełnę, mleko i mięso. Można powiedzieć, że zwierzęta te mocno wpłynęły na to, jak dziś wygląda Liptów i jego okolice. Produkcja wełny to 1,2-2,5 kg rocznie od jednej owcy. Obecnie podejmowane są działania mające na celu podtrzymanie i rozwój tej rasy. Jeśli chcesz spotkać się z tymi ciekawymi zwierzętami, możesz odwiedzić urokliwą „Kolibę u Dobrego Pasterza” w dolinie Czutkowskiej.

DOTYK
WEŁNY OWCY
WOŁOSKIEJ

DOTYKU
VLNY VALAŠSKÝCH
OVIEC

Na území dnešného Slovenska sa tieto ovce dostali s valašskými osadami v 13. a 14. storočí a chovali sa v okolí Liptova, v nadmorskej výške 600-1200 metrov, postupne sa prispôbovali vysokohorským podmienkam. Sú odolné a majú pozoruhodnú schopnosť prispôbiť sa meniacim sa poveternostným podmienkam. Najprv ovce poskytovali miestnemu obyvateľstvu vlnu, mlieko a mäso. Dá sa povedať, že tieto zvieratá silne ovplyvnili to, ako vyzerá Liptov a jeho okolie dnes. Produkcia vlny z jednej ovce je 1,2-2,5 kg ročne. V súčasnosti sa prijímajú opatrenia na udržanie a rozvoj tohto plemena. Ak sa chcete stretnúť s týmito zaujímavými zvieratami, môžete navštíviť pôvabnú „Kolibu u Dobrego Pastiera“ v Čutkowskej doline

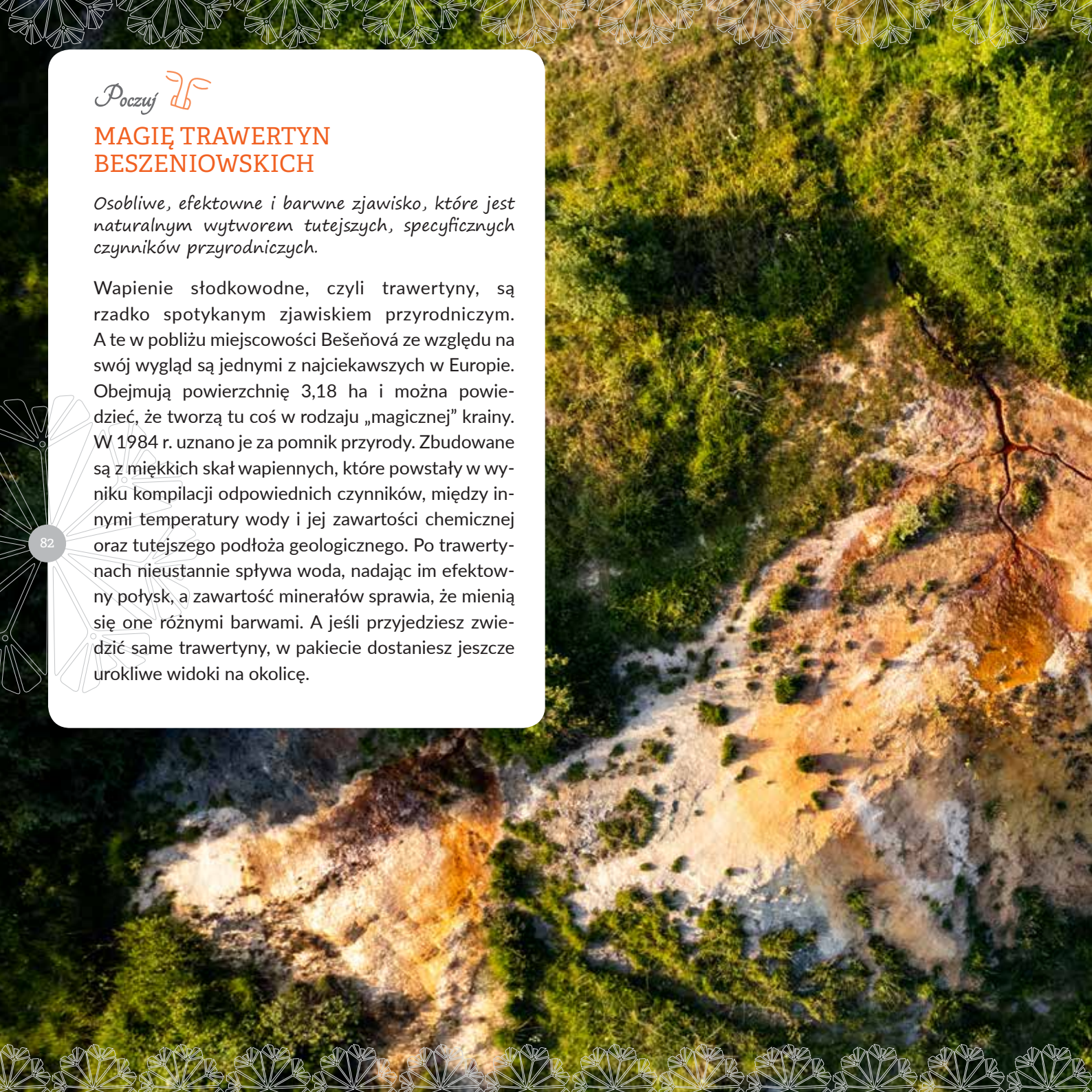
Charakteristickým znakom valašských oviec sú veľké pokrútené rohy a schopnosť prežiť v naozaj ťažkých podmienkach. Pred sto rokmi ich bolo niekoľko miliónov a dnes tento druh bojuje o prežitie. Nájdete ich aj v Čutkowskej doline.

Poczuj

MAGIĘ TRAWERTYN BESZENIOWSKICH

Osobliwe, efektowne i barwne zjawisko, które jest naturalnym wytworem tutejszych, specyficznych czynników przyrodniczych.

Wapienie słodkowodne, czyli trawertyny, są rzadko spotykanym zjawiskiem przyrodniczym. A te w pobliżu miejscowości Bešeňová ze względu na swój wygląd są jednymi z najciekawszych w Europie. Obejmują powierzchnię 3,18 ha i można powiedzieć, że tworzą tu coś w rodzaju „magicznej” krainy. W 1984 r. uznano je za pomnik przyrody. Zbudowane są z miękkich skał wapiennych, które powstały w wyniku kompilacji odpowiednich czynników, między innymi temperatury wody i jej zawartości chemicznej oraz tutejszego podłoża geologicznego. Po trawertynach nieustannie spływa woda, nadając im efektowny połysk, a zawartość minerałów sprawia, że mienia się one różnymi barwami. A jeśli przyjedziesz zwiedzić same trawertyny, w pakiecie dostaniesz jeszcze urokliwe widoki na okolicę.

Zažijte pocit

KÚZLO BEŠEŇOVSKÝCH TRAVERTÍNOV

Osobitý, veľkolepý a farebný úkaz, ktorý je prírodným produktom miestnych, špecifických prírodných faktorov.

Sladkovodné vápence, čiže travertíny, sú vzácnym prírodným úkazom. A tie pri Bešeňovej svojim vzhľadom patria k najzaujímavejším v Európe. Rozkladajú sa na ploche 3,18 ha a dá sa povedať, že tu tvoria akúsi „magickú“ zem. V roku 1984 boli uznané za prírodnú pamiatku. Sú vyrobené z mäkkého vápencu, ktorý vznikol ako výsledok kompilácie vhodných faktorov vrátane teploty vody a jej chemického obsahu a miestneho geologického substrátu. Po travertínoch neustále steká voda, ktorá im dodáva atraktívny lesk a obsah minerálov ich rozžiari rôznymi farbami. A ak prídete na návštevu k samotným travertínom, v rámci „balíka,, sú aj očarujúce výhľady do okolia.

LAKAZANY!

KOLEKCJONERSKI KLIMAT – KOLEKCJA ZABYTKOWYCH CIĄGNIKÓW

Traktor – od dawien dawna charakterystyczny element obrazu wiejskiego życia, kluczowy sprzęt dla prac rolniczych, udoskonalany na przestrzeni dekad. Na jednej ze słowackich farm możesz odnaleźć zaskakującą, fascynującą kolekcję zabytkowych ciągników.

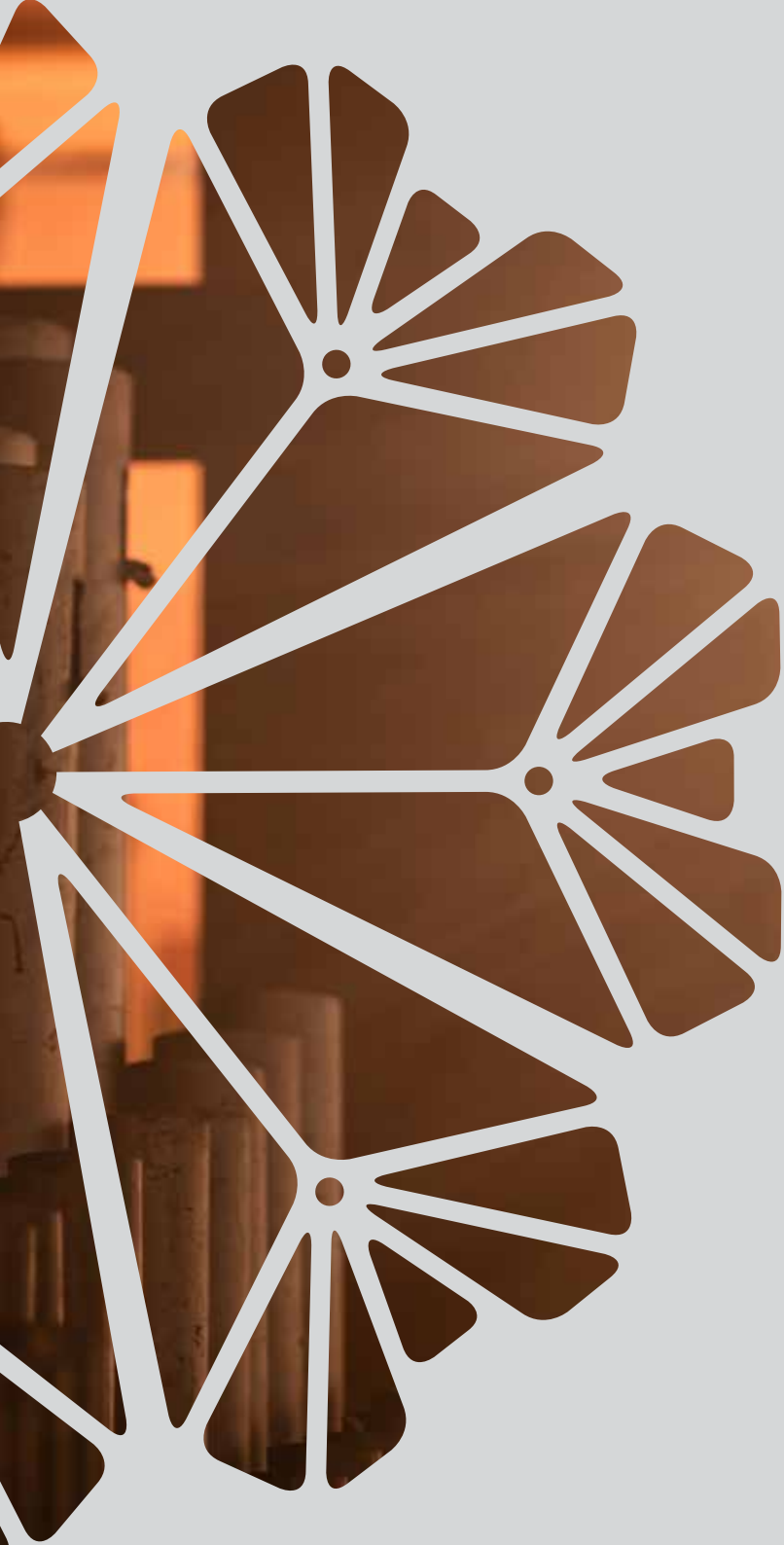
Stosowany od bardzo dawna w rolnictwie, by ułatwić człowiekowi pracę w terenie. Możemy wyróżnić te do zbioru, ważenia drewna, ciągnięcia... Małe, gąsienicowe, spycharki, wojskowe, kultywatory... Na urokliwej Farmie Krajinka na Liptowie znajdziesz wystawę zabytkowych ciągników ukazującą różne typy tych niezbędnych w pracy na roli maszyn. Kolekcja jest bogata i kolorowa. Znajdują się tu pojazdy o różnych gabarytach, formach – w zależności od przeznaczenia – oraz okresu, z jakiego pochodzą. A sama farma jest miejscem wyjątkowym – to klimatyczna góraska chata w malowniczym otoczeniu, z profesjonalną hodowlą owiec i tradycyjną produkcją pysznego, aromatycznego sera. Wszystko to wprowadza w atmosferę dawnych czasów pasterskich i przybliża tajniki zwyczajów oraz prac rolniczych, więc wystawa zabytkowych ciągników doskonale wpisuje się w to miejsce.

ZBERATELSKÚ KLÍMU - ZBIERKA HISTORICKÝCH TRAKTOROV

Traktor - dlhoročný charakteristický prvok imidžu života na vidieku, kľúčové vybavenie pre poľnohospodárske práce, zdokonaľovaný v priebehu desaťročí. Na jednej zo slovenských fariem nájdete prekvapivú, fascinujúcu zbierku historických traktorov.

Už dlho sa používa v poľnohospodárstve, aby ľuďom uľahčil prácu na poli. Rozlišujeme tie na zber, váženie dreva, pre ťahanie.. Malé, pásové, buldozéry, vojenké, kultivátory... Na čarovnej Farme Krajinka na Liptove nájdete expozíciu starožitných traktorov s rôznymi druhmi strojov potrebných na farmárčenie. Zbierka je bohatá a farebná. Existujú vozidlá rôznych veľkostí, tvarov - v závislosti od ich určenia - a obdobia, z ktorého pochádzajú. A samotná farma je jedinečným miestom - je to tradičný, klimatický salaš v malebnom prostredí, s profesionálnym chovom oviec a tradičnou výrobou lahodného aromatického syra. To všetko navodzuje atmosféru starých pastierskych čias a zasväčuje do tajov zvykov a poľnohospodárskych prác, takže výstava starožitných traktorov do tohto miesta dokonale zapadá.

Ustysz

Počúvajte

JĘZYKOWY FENOMEN – DWIE GWARY

Na terenie Liptowa spotkasz pewien językowy fenomen – mieszkańcy jednej ze wsi, mimo że mieszkają na tak małym obszarze, posługują się dwoma gwarami.

Wieś Liptovská Lúžna w powiecie Ružomberk, której początki sięgają roku 1669, wyróżnia się tym, że niektórzy mieszkańcy posługują się tu gwarą góralską, a inni liptowską. Ta pierwsza uznawana jest za gwarę przejściową słowacko-orawską, ma polskie pochodzenie i sprowadził ją z górnej Orawy na teren Liptowskiej Łużnej założyciel wsi, Juraj Veselovský. Usłyszysz ją dziś przede wszystkim z ust najstarszego pokolenia mieszkańców. Z kolei piękny i śpiewny dialekt liptowski używany jest już coraz rzadziej, ale nadal jeszcze nie zaginął.

JAZYKOVÝ FENOMÉN -DVA DIALEKTY

Na Liptove je jazykový fenomén – obyvatelia jednej z dedín, hoci žijú na tak malom území, používajú dva dialekty.

Obec Liptovská Lúžna v okrese Ružomberok, ktorej vznik sa datuje do roku 1669, sa vyznačuje tým, že niektorí obyvatelia používajú goralské nárečie a iní liptovské. Prvé sa považuje za prechodné slovensko-oravské nárečie, je poľského pôvodu a z hornej Oravy ho do oblasti Liptovskej Lužnej priniesol zakladateľ obce Juraj Veselovský. Dnes to budete počuť najmä z úst najstaršej generácie obyvateľov. Na druhej strane, krásne a spevavé liptovské nárečie sa používa čoraz menej, no stále sa ešte nestratilo.

Usłysz Počúvajte

JĘZYK – JĘZYK WILAMOWSKI, GWARA ŚLĄSKA CIESZYŃSKIEGO

Wśród mieszkańców tutejszych wsi usłyszysz jeszcze charakterystyczną gwarę Śląska Cieszyńskiego. Z kolei w Wilamowicach odkryjesz językowy fenomen – unikalny etnolekt, którym wtada zaledwie kilkadziesiąt osób i który przyciągnął uwagę środowisk naukowych z Polski oraz zagranicy.

JAZYK - WILAMÓWSKÝ JAZYK, TEŠÍNSKÝ, SLIEZSKÝ DIALEKT

Medzi obyvateľmi tunajších dedín budete počuť charakteristický dialekt Tešínskeho Sliezka. Vo Wilamowiciach zasa objavíte jazykový fenomén – jedinečný etnolekt, ktorým hovorí len niekoľko desiatok ľudí a ktorý zaujal vedecké kruhy z Poľska i zahraničia.

Język wilamowski, zwany również „wymysiöeryś”, którym posługiwano się powszechnie tylko w samych Wilamowicach, przetrwał 700 lat i należy do grupy zachodniej języków germańskich. Powstały nawet dzieła literackie w tym języku. Pochodzi prawdopodobnie od dwunastowiecznej wersji języka średnio-wysoko-niemieckiego. Powszechnie używano go tu do roku 1945 r., kiedy to władze komunistyczne tego zabroniły. Zakaz zniesiono w roku 1956, jednak język stopniowo zanikał. W 2006 r. posługiwało się nim ok. 70 osób. Obecnie, dzięki działalności Stowarzyszenia „Wilamowianie”, realizowane są liczne działania mające na celu rewitalizację tego języka. Szczególny wkład ma tutaj Tymoteusz Król, który przygotował wiele godzin nagrań rodzimych użytkowników języka, jest współtwórcą słowników oraz zainicjował wnioski do Biblioteki Kongresu o wpisanie wilamowskiego w rejestr języków świata i przydzielenie mu kodu ISO, co udało się w lipcu 2007 r. Misja ratowania tego języka skupiła środowisko naukowe z Polski i zagranicy. Język został wprowadzony do tutejszej szkoły, organizuje się spotkania propagujące go, wzrosła świadomość i chęć posługiwania się nim wśród tutejszej młodzieży, od lat środowisko to zabiega o uznanie języka przez państwo.

Z kolei gwara cieszyńska, używana po obu stronach Olzy, jest jedną z gwar śląskich i cechuje się silnymi wpływami czeskimi, niemieckimi, słowackimi i wrocławskimi. Posługują się nią nadal przede wszystkim mieszkańcy wsi.

Wilamowicki język, też znany jako „Wymysiöeryś”, był szeroko używany i w samotnych Wilamowicach, przeżył 700 lat i należy do grupy zachodniej języków germańskich. Powstały nawet dzieła literackie w tym języku. Pochodzi prawdopodobnie od dwunastowiecznej wersji języka średnio-wysoko-niemieckiego. Powszechnie używano go tu do roku 1945 r., kiedy to władze komunistyczne tego zabroniły. Zakaz zniesiono w roku 1956, jednak język stopniowo zanikał. W 2006 r. posługiwało się nim ok. 70 osób. Obecnie, dzięki działalności Stowarzyszenia „Wilamowianie”, realizowane są liczne działania mające na celu rewitalizację tego języka. Szczególny wkład ma tutaj Tymoteusz Król, który przygotował wiele godzin nagrań rodzimych użytkowników języka, jest współtwórcą słowników oraz zainicjował wnioski do Biblioteki Kongresu o wpisanie wilamowskiego w rejestr języków świata i przydzielenie mu kodu ISO, co udało się w lipcu 2007 r. Misja ratowania tego języka skupiła środowisko naukowe z Polski i zagranicy. Język został wprowadzony do tutejszej szkoły, organizuje się spotkania propagujące go, wzrosła świadomość i chęć posługiwania się nim wśród tutejszej młodzieży, od lat środowisko to zabiega o uznanie języka przez państwo.

Na drugiej stronie, na obojczy Olzy, używane są gwary śląskie, które należą do grupy zachodniej języków germańskich. Cechują się silnymi wpływami czeskimi, niemieckimi, słowackimi i wrocławskimi. Posługują się nimi mieszkańcy wsi.

Usłysz

DŹWIĘK SYRENY STRAŻY POŻARNEJ – TRADYCJE POŻARNICZE, ORKIESTRY DĘTE

Lokalne Ochotnicze Straże Pożarne to nie tylko działalność ratownicza. Można powiedzieć, że to również swego rodzaju ośrodki kultury dla swoich gmin. Na terenie obszarów wiejskich powiatu bielskiego ma to odzwierciedlenie w konkretnych działaniach.

Syrenę OSP możesz usłyszeć oczywiście w każdej gminie. Ale tutejsze Ochotnicze Straże Pożarne chętnie podejmują różne dodatkowe działania na rzecz społeczności lokalnej i mają swój udział w podtrzymywaniu zwyczajów i tradycji. Dużym zainteresowaniem cieszą się cykliczne zawody pożarnicze. A szczególnie wartym uwagi zjawiskiem są orkiestry dęte przy OSP, które swoją grą naturalnie uświetniają ważne wydarzenia lokalne, święta strażackie czy uroczystości kościelne. Przykładowo, tradycja Orkiestry Dętej OSP Wilamowice sięga roku 1890 r. W Jasienicy Orkiestra Dęta OSP działa od 1924 r., Młodzieżowa Orkiestra Dęta przy OSP w Czańcu (gmina Porąbka) od 1927 r. Orkiestra Dęta OSP Mazańcowice zawiązała się w roku 1983. Orkiestra Dęta działa również przy OSP w Wilkowicach. Orkiestry regularnie biorą udział w przeglądach i konkursach.

 Počúvajte

ZVUK POŽIARNEJ SIRÉNY - POŽIARNE TRADÍCIE, DYCHOVÉ ORCHESTRY

Miestne dobrovoľné hasičské zbory nie sú len pre záchranárskou činnosťou. Dá sa povedať, že sú pre svoje obce aj akýmsi kultúrnymi centrami. Prejavuje sa to v špecifických aktivitách vo vidieckych oblastiach bielského okresu.

Samozrejme, v každej obci môžete počuť sirénu dobrovoľného hasičského zboru. Miestne dobrovoľné hasičské zbory sú však ochotné podniknúť rôzne doplnkové aktivity v prospech miestnej komunity a prispieť k udržiavaniu zvykov a tradícií. Veľmi obľúbené sú pravidelné hasičské súťaže. Pozoruhodným fenoménom sú najmä dychovky Zboru dobrovoľných hasičov, ktoré prirodzene dodávajú lesk významným miestnym udalostiam, hasičským sviatkom či cirkevným slávnostiam. Napríklad tradícia dychovej hudby OSP Wilamowice siaha až do roku 1890. Dychová hudba OSP pôsobí v Jasienici od roku 1924, mládežnícka dychovka pri Dobrovoľnom hasičskom zbore v Czanci (obec Porąbka) od roku 1927. Dychová hudba OSP Spoločnosť Mazańowice bola založená v roku 1983. pôsobí aj pri Dobrovoľnom hasičskom zbore vo Wilkowiciach. Orchestre sa pravidelne zúčastňujú prehliadok a súťaží.

Ustysz *Počúvajte*

**HISTORIĘ - MOGIŁA I POMNIK
W PORĄBCE, REKONSTRUKCJE
HISTORYCZNE**

**DEJINY – HROB A POMNÍK
V PORĄBKE, HISTORICKÉ
REKONŠTRUKCIE**

Pomniki, lokalne inicjatywy, cykliczne wydarzenia, przekazywane z pokolenia na pokolenie historie – wszystko to służy tu podtrzymywaniu pamięci o ważnych wydarzeniach, również tych mniej znanych, oraz ich bohaterach. Gdzie znajdziesz takie ślady przeszłości?

Historię partyzantów „opowiedzą” ci dwa znajdujące się w Wielkiej Puszczy w Porąbce miejsca, upamiętniające bohaterską działalność żołnierzy oddziału AK „Garbnik”, który obozował na tym terenie w latach 1943-1945. W 1945 r. żołnierze z „Garbnika” chronili zaporę wodną w Porąbce przed żołnierzami niemieckimi, którzy wysadzili jedno z jej przęseł. W Wielkiej Puszczy, przy drodze w okolicy ujścia potoku Roztok znajdziesz pomnik upamiętniający oddział, a w przysiółku „Długie Łąki” ich mogiłę.

Lokalną historią chętnie dzieli się Grupa Rekonstrukcji Historycznej „Beskidy”, której celem jest organizacja wykładów historycznych, rekonstrukcji czy pikników historycznych, propagowanie pamięci o żołnierzach wyklętych, a także pomoc kombatantom i organizacjom charytatywnym.

W Wilkowicach cyklicznie odbywa się spektakularna rekonstrukcja historyczna bitwy ze Szwedami, jaka miała tu miejsce 8 marca 1656 roku, kiedy to górale starali się powstrzymać najeżdżającą na Rzeczpospolitą armię szwedzką. Dzięki temu mieszkańcy i turyści mogą poznać to wydarzenie związane z lokalną historią.

Pamiatky, miestne iniciatívy, cyklické udalosti, príbehy odovzdávané z generácie na generáciu – to všetko slúži na to, aby sa pamäť na dôležité udalosti, vrátane tých menej známych, a ich hrdinov uchovala. Kde nájdete také stopy minulosti?

Históriu partizánov „porozprávajú“ dve miesta nachádzajúce sa vo Wielkiej Puszczy (Veľkom pralesi) v Porąbke, pripomínajúce hrdinskú činnosť vojakov jednotky domácej armády AK „Garbnik“, ktorí v rokoch 1943-1945 táborili na tomto území. V roku 1945 vojaci z Garbnika chránili vodnú priehradu v Porąbke pred nemeckými vojakmi, ktorí vyhodili do vzduchu jedno z jej rozpätí. Vo Wielkej Puszczy, pri ceste v blízkosti ústia potoka Roztok, nájdete pamätník jednotky a v osade Długie Łąki ich hrob.

O miestnu históriu sa horlivo delí Historická rekonštrukčná skupina Beskidy, ktorej cieľom je organizovať historické prednášky, rekonštrukcie či historické pikniky, propagovať pamiatku „prekliatych vojakov“, ako aj pomáhať veteránom a charitatívnym organizáciám.

Vo Wilkowiciach sa odohráva veľkolepá historická rekonštrukcia bitky so Švédmi, ktorá sa tu odohrala 8. marca 1656, keď sa górali pokúsili zastaviť vpád švédskej armády do Poľska. Vďaka tomu môžu obyvatelia a turisti spoznať toto podujatie súvisiace s miestnou históriou.

Usłysz Poćúvajte

DŹWIĘK ORGANÓW – RECITAŁE ORGANOWE W KOŚCIELE W BYSTREJ

Rozbrzmiewająca w pięknym kościółku, w górskim otoczeniu, muzyka co roku przyciąga mieszkańców i turystów. Wachlarz utworów jest szeroki – od renesansowych po współczesne. I choć melodie te niosą różne instrumenty, w samym sercu wydarzenia są organy.

Wyjątkowe brzmienie organów w bystrzańskim kościele stało się dla krakowskiego muzyka, Jerzego Kukli, inspiracją do organizacji recitali, a pomysł ten spodobał się ówczesnemu proboszczowi, Wojciechowi Stokłosie. Taki był początek Bystrzańskich Recitali Organowych. Pierwsze koncerty odbyły się w 1987 r. Doskonale dopracowany recital na stałe wpisał się w kalendarz wydarzeń kulturalnych regionu. W lipcowe soboty przyjeżdżają tu wymagający słuchacze, przyciąga wyjątkowa atmosfera. Oprócz samych organów, usłyszysz tu wokalistów, chóry oraz inne instrumenty, takie jak dudy, harfa czy fletnia.

ZVUK ORGANA - ORGANOVÉ RECITÁLY V KOSTOLE V BYSTREJ

V nádhernom kostole, v horskom prostredí každoročne láka obyvateľov i turistov krásna hudba. Spektrum tvorby je široké – od renesancie až po súčasnosť. A hoci sa tieto melódie nesú rôznymi nástrojmi, ústredným prvkom diania je organ.

Jedinečný zvuk organa v kostole v Bystrej sa stal inšpiráciou pre krakovského hudobníka Jerzyho Kukli pri organizovaní recitálov a nápad oslovil vtedajšieho farára Wojciecha Stokłosu. To bol začiatok Bystrzańského organových recitálov. Prvé koncerty sa uskutočnili v roku 1987. Dokonale prepracovaný recitál sa stal stálicou v kalendári kultúrnych podujatí v regióne. V júlové soboty sem prichádzajú nároční poslucháči, ktorých láka podujatie s neopakovateľnou atmosférou. Okrem samotného organu môžete počuť vokalistov, zbory a ďalšie nástroje ako gajdy, harfu a flautu.

Usłysz

MUZYKĘ - FUJARA PASTERSKA

*Imponujący tradycyjny instrument, któremu oficjalnie przyznano tytuł arcydzieła.
Duma Słowaków i ważny element tutejszej kultury ludowej.*

Fujara słowacka, inaczej zwana fujarą pasterską, to długi (1,5-2 m) instrument dęty, przypominający flet, wykonany z drewna. Związany typowo z kulturą pasterską, używany był przez pasterzy podczas wypasu owiec i przy różnych uroczystościach, a także do komunikacji sygnałowej. Jest charakterystyczny typowo dla narodu słowackiego. Gra na niej przeplatana jest ze śpiewem. Fujara zazwyczaj wykonywana była z drewna bzu czarnego i powlekana olejem lnianym. Często była ona dodatkowo skrupulatnie zdobiona różnymi ornamentami, co nadaje jej dodatkowo szczególną wartości artystycznej. Największa fujara mierzy 4 metry. To właśnie rozmiar wyróżnia ten instrument na tle innych tego typu. W 2005 roku fujara słowacka została ogłoszona Arcydziełem Ustnego i Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości. Z kolei w 2008 roku wpisano ją na listę niematerialnego dziedzictwa UNESCO.

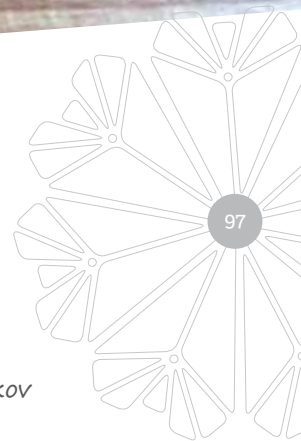

 Pocúvajte

HUDBU - PASTIERSKU FUJARU

Pôsobivý tradičný nástroj oficiálne ocenený titulom Majstrovské dielo. Hrdosť Slovákov a významný prvok miestnej ľudovej kultúry

Slovenská fujara, inak nazývaná aj pastierska fujarka, je dlhý (1,5-2 m) dychový nástroj, pripomínajúci flautu, vyrobený z dreva. Typicky spojený s pastierskou kultúrou, nakoľko ho používali pastieri pri pasení oviec a pri rôznych obradoch, ako aj na komunikáciu signálom. Je to typický nástroj pre slovenský národ. Jeho hranie je prepojené so spevom. Fujara sa zvyčajne vyrábala z bazového dreva a natierala sa lanovým olejom. Často bola dodatočne precízne zdobená rôznymi ornamentmi, ktoré jej dodávali osobitnú umeleckú hodnotu. Najväčšia fujara meria 4 metre. Práve veľkosť odlišuje tento nástroj od iných nástrojov tohto typu. V roku 2005 bola slovenská fujara vyhlásená za Majstrovské dielo ústneho a nehmotného dedičstva ľudstva. V roku 2008 bola zapísaná do zoznamu nehmotného dedičstva UNESCO.

LEGENDY - ZBÓJNICKIE OPOWIEŚCI I PODANIA LUDOWE

Legends – ile w nich prawdy, nikt nie wie. Ale pewne jest, że zawsze intrygują, budzą emocje, oddają klimat przeszłości... Od lokalnych mieszkańców usłyszysz między innymi legendę o dwóch kozach, o skale czarownic oraz legendy zbójnickie.

LEGENDY ZBÓJNICKÉ POVESTI A ĽUDOVÉ ROZPRÁVKY

Legends – koľko pravdy je v nich, nikto nevie. Isté však je, že vždy zaujmú, vyvolajú emócie, odzrkadľujú atmosféru minulosti... Od miestnych obyvateľov si okrem iného vypočujete legendu o dvoch kozách, čarodejníckej skale či legendy o zbojníkoch.

Legends o dwóch kozach są jednocześnie historią powstania gminy Kozy. Według jednej z nich, na dwóch polanach istniały dwie osady o podobnej nazwie: Kozy Górne i Kozy Dolne. Druga z kolei wspomina, że na tym terenie nigdy nie wypasano stado owiec, które zostały wybite przez Tatarów. Ocalały tylko dwie, stąd ich wizerunek znalazł się w herbie miejscowości. Kolejna legenda związana jest z gminą Wilkowice. Według podań ludowych skała na zboczu Magury miała być kryjówką beskidzkiego zbójnika Wojciecha Duloka, któremu towarzyszyły dwie znachorki. Pod skałą podobno chowali oni złupione skarby z lokalnych kościołów. Zbójnika schwytano, a kobiety zniknęły niczym duchy, miejscowi unikali więc tego miejsca. Tutejsze legendy zbójnickie najlepiej zna Stowarzyszenie Zbójników „BESKIDNICY” z Mesznej. Jego członkowie promują folklor regionu, zabawiają gawędami i zbójnickimi biesiadami, a także występami w plenerze oraz inscenizacjami napałów zbójnickich, integrują pokolenia. Wszystko przy akompaniamencie góralskiej kapeli, wśród śpiewów i tańców. Służy to jednemu celowi – przybliżaniu rzemiosła, jakim przed laty było w Beskidach zbójnictwo.

Históriou obce Kozy tvoria aj legendy o dvoch kozách. Podľa jednej z nich sa na dvoch čistínach nachádzali dve osady s podobným názvom: Kozy Horné a Kozy Dolné. Druhá zasa spomína, že v tejto oblasti sa kedysi páslo stádo oviec, ktoré zabilí Tatári. Zachovali sa len dve, a preto sa ich podoba dostala do erbu mesta. S obcou Wilkowice sa viaže ďalšia legenda. Skała na svahu Magury mala byť podľa ľudových povestí úkrytom beskydského zbojníka Wojciecha Duloka, ktorého sprevádzali dve mastičkáry. Pod skalou vraj ukrývali ulúpené poklady z miestnych kostolov. Zbojníka zajali a ženy zmizli ako duchovia, takže miestni sa tomuto miestu vyhýbali. Miestne zbojnícke legendy sú známe najmä Združeniu zbojníkov „BESKYDNÍCI“ z Meszna. Jeho členovia propagujú folklór regiónu, zabávajú rozprávkami a zbojníckymi slávnosťami, ale aj vystúpeniami pod holým nebom a inscenáciami zbojníckych prepádov, besedami a tým integrujú generácie. Všetko za sprievodu goralskej kapely, spevu a tanca. Všetko to ma na jeden účel – priblížiť remeselnú zručnosť, akou bolo pred rokmi v Beskydách lúpežníctvo.

MROŻĄCE KREW W ŻYŁACH OPowieści

Przemierzając poszczególne miejscowości pogranicza polsko-słowackiego, być może usłyszysz wiele ciekawych, budzących emocje legend związanych z ważnymi z punktu widzenia lokalnej historii miejscami.

Część z tych opowieści jest związana z gotyckim kościołem w Ludrovej. Główną postacią jednej z legend jest szlachcianka Magdalena Rakovska, która żyła w XVIII w. i miała zabić, a następnie zamurować w jednym z tutejszych dworów, swoje nieślubne dziecko, przez co nieustannie, aż do śmierci słyszała jego płacz i szukała ukojenia w tutejszym kościele. Z kolei legenda dotycząca zamku Likavka głosi, że przed wiekami tutejszy właściciel rozkazał swemu słudze zakopać nocą gdzieś w budynku skarb, a następnie pozbył się owego sługi – jedyne go świadka. Niedługo później właściciel zginął w bitwie. Podobno sługa wciąż pilnuje ukrytego skarbu, spacerując w nocy po zamku z głową pod pachą. Kolejnym tajemniczym miejscem jest zamek Liptov, ukryty w głębi lasu na wysokości 999,9 m n.p.m. Podobno liczba ta tak wpływa na odwiedzających to miejsce, że doświadczenia dreszczy, a nocą można tu zobaczyć świnie biegającą po ruinach zamku ze złotym kluczem w pysku. A kiedy odwiedzisz Ružomberok, zapytaj miejscowych o piękną legendę dotyczącą powstania tej osady, wyjaśniającą obecność strzały i róży w herbie miasta.

MRAZIACA KRV V ŽILÁCH ROZPRÁVKY

Pri putovaní jednotlivými mestami poľsko-slovenského pohraničia si môžete vypočuť množstvo zaujímavých, emotívnych legiend spájaných s miestami významným z hľadiska miestnej histórie.

Niektoré z týchto príbehov súvisia s gotickým kostolom v Ludrovej. Hlavnou postavou jednej z legiend je šľachtičná Magdaléna Rakovská, ktorá žila v 18. storočí a v jednom z miestnych kaštieľov mala zabiť a zamurovať svoje nemanželské dieťa, kvôli čomu ho až do smrti počula plakať a hľadala útechu v miestnom kostole. Povešť o hrade Likavka zase hovorí, že pred stáročiami miestny gazda nariadil svojmu sluhovi, aby v noci zakopal poklad niekde v budove, a potom sa tohto sluhu - jediného svedka zbavil. Čoskoro majiteľ zomrel v boji. sluha zrejme stále stráži ukrytý poklad a v noci chodí po hrade s hlavou pod pazuchou. Ďalším tajomným miestom je Liptovský hrad, ukrytý v hĺbinách lesa v nadmorskej výške 999,9 m n. Zrejme toto číslo zapôsobí na návštevníkov tohto miesta natoľko, že majú zimomriavky a v noci môžete vidieť po zrúcaninách hradu pobehovať prasa so zlatým kľúčom v tlahe. A keď navštívite Ružomberok, spýtajte sa miestnych na krásnu legendu o vzniku tejto osady, vysvetľujúcu prítomnosť šípu a ruže v erbe mesta.

ODGŁOSY PRZYRODY – ŚPIEW GŁUSZCA

Nazywany symbolem prastarych lasów. Jego atrybuty to piękny, charakterystyczny rozłożysty ogon i niepowtarzalne dźwięki, jakie wydaje samiec tego gatunku. Niestety w słowackich lasach można je usłyszeć coraz rzadziej, bo głuszcak jest zagrożony wyginięciem.

Głuszcak (tetrao urogallus) to gatunek dużego ptaka z rodziny kurowatych, obecnie krytycznie zagrożony wyginięciem (uznany za piąte na Słowacji najbardziej zagrożone zwierzę). Występuje tu w Tatrach Niskich oraz na terenie Małej i Wielkiej Fatry. Z powodu wylesiania na potrzeby budowy ośrodków narciarskich oraz nadmiernego pozyskiwania plonów leśnych stopniowo znika z tutejszych lasów. Charakterystyczne są odgłosy wydawane przez głuszcaka w okresie godowym – mają nawet swoje nazwy: kłapanie, trelowanie, korkowanie i szlifowanie. Podczas ostatniej fazy ptak głuchnie, stąd jego nazwa. Przy odrobinie szczęścia można go spotkać na górskich szlakach – robi na turystach duże wrażenie, bo jest wyjątkowo piękny.

ZVUKY PRÍRODY - SPIEV HLUHÁŇA

Nazýva sa symbolom prastarých lesov. Jeho atribútmi sú krásny, charakteristický rozťahnutý chvost a jedinečné zvuky, ktoré samec tohto druhu vydáva. Žiaľ, v slovenských lesoch ich počet čoraz menej, pretože tetraovi hlucháňa hrozí vyhynutie.

Tetrov hlucháň (tetrao urogallus) je druh veľkého vtáka z čeľade sliepok, v súčasnosti kriticky ohrozený vyhynutím (uznávaný ako piaty najohrozenejší živočích na Slovensku). Vyskytuje sa tu v Nízkych Tatrách a v oblasti Maľej a Veľkej Fatry. V dôsledku odlesňovania pre výstavbu lyžiarskych stredísk a nadmerného zberu leśných plodín sa z tunajších lesov postupne vytráca. Zvuky, ktoré vydáva tetrao hlucháňa v období párenia, sú charakteristické – majú dokonca svoje pomenovania: mávanie, šliapanie, korkovanie a brúsenie. Počas poslednej fázy vták ohluchne, odtiaľ pochádza aj jeho názov. Pri troche šťastia ho môžete stretnúť na horských chodníkoch - na turistov robí skvelý dojem, pretože je výnimočne krásny.

Ustysz

OWCZE DZWONKI

Hodowla owiec – ważny aspekt słowackiej kultury pasterskiej i folkloru, a w niej jeden element charakterystyczny dla tego terenu: blaszane dzwonki, koniecznie wykonane specjalną techniką. Ich dźwięk na co dzień rozlegał się na tutejszych halach, i nadal gdzieś tam daje się usłyszeć.

Ich charakterystyczny dźwięk od razu przywołuje na myśl piękne, zielone, górskie hale. Najpopularniejsze były te w kształcie cylindrycznym, z żelaza lub mosiądzu. Blaszane plecháče produkowali wiejscy kowale, a także ci bardziej zręczni pasterze w okresie zimowym. Samo rzemiosło związane z wytworem dzwonek najbardziej rozwinięte było w wiekach XVIII i XIX. Wycinano je z blachy według specjalnego szablonu i zaokrąglano za pomocą młotka, a boki łączyono poprzez nitowanie oraz lutowanie. Następnie, poprzez kołysanie, dostrajano go. Gotowe dzwonki, luźno zawieszane na szyi owiec, informowały pasterza o lokalizacji owiec, a także ich kondycji.

Počúvajte

ZVONCE OVIEC

Chov oviec – dôležitý aspekt slovenskej pastierskej kultúry a folklóru a v ňom jeden prvok charakteristický pre túto oblasť: plechové zvonce, nevyhnutne vyrábané špeciálnou technikou. Ich zvuk sa dennodenne ozýval v miestnych halách a sem-tam ešte stále zaznie.

Ich charakteristický zvuk okamžite pripomína krásne, zelené, horské pastviny. Najobľúbenejšie boli tie s valcovým tvarom, vyrobené zo železa alebo mosadze. Plechové plecháče vyrábali vidiecki kováči, ale aj v zime tí šikovnejší pastieri. Remeslo súvisiace s výrobou zvonov sa najviac rozvinulo v 18. a 19. storočí. Boli vyrezané z plechu podľa špeciálnej šablóny a zaoblené kladivom a strany boli spojené nitovaním a spájkovaním. Potom sa to rozkývaním vyladilo. Hotové zvončeky, voľne zavesené na krku ovečiek, informovali pastiera o polohe oviec a ich stave.

GŁOSY PRZESZŁOŚCI – POMNIK MĘCZENNIKÓW W ČERNOVEJ

Pomnik upamiętniający ofiary masakry, jaka na początku XX wieku wstrząsnęła nie tylko lokalną, ale również międzynarodową społecznością.

Pomnik przypomina tragiczne wydarzenia, jakie miały miejsce 27 października 1907 roku w dzielnicy Ružomberok Černová podczas planowanej konsekracji tutejszego kościoła. Mieszkańcy chcieli, by konsekracji tej dokonał ich rodak, ks. Andrej Hlinka. Kiedy próbowali uniemożliwić przybycie innego księdza, wybuchły zamieszki, a dowódca żandarmerii wydał rozkaz, by strzelać do tłumu, w wyniku czego zabito 15 osób, w tym dwie nastoletnie dziewczyny. Później władze węgierskie skazały 40 osób na łącznie 37 lat więzienia, kary grzywny i konfiskatę mienia. Przeciwno masakrze protestowało kilka znanych osób z zagranicy, między innymi norweski pisarz Bjornstjerne Björnson, brytyjski publicysta i historyk Robert William Seton-Watson oraz rosyjski pisarz i filozof Lew Nikołajewicz Tołstoj. Kościół ostatecznie konsekrowano w roku 1910. Pomnik z wypisanymi nazwiskami ofiar znajduje się na miejscowym cmentarzu, a jego uroczyste odsłonięcie miało miejsce w 1932 roku, w 25. rocznicę masakry. Podczas uroczystości obecni byli Andrej Hlinka, Milan Hodža i przedstawiciele Słowackiej Ligi Słowaków Amerykańskich oraz wierni z Polski. Autorami projektu pomnika byli Miroslav Motoška i Juraj Sládek.

HLASY Z MINULOSTI - POMNÍK MUČENÍKOV V ČERNOVEJ

Pamätník na pamiatku obeť masakry, ktorá začiatkom 20. storočia šokovala nielen miestnu, ale aj medzinárodnú komunitu.

Pamätník pripomína tragické udalosti, ktoré sa odohrali 27. októbra 1907 v mestskej časti Ružomberok Černová pri plánovanom vysvätení miestneho kostola. Obyvatelia chceli, aby toto zasvätenie vykonal ich krajan Andrej Hlinka. Keď sa pokúsili zabrániť príchodu ďalšieho kňaza, vypukli nepokoje a veliteľ žandárov vydal rozkaz strieľať do davu, pričom zabili 15 ľudí vrátane dvoch dospievajúcich dievčat. Neskôr maďarské úrady odsúdili 40 ľudí na spolu 37 rokov väzenia, peňažné tresty a konfiškáciu majetku. Proti masakru protestovalo niekoľko známych ľudí zo zahraničia, medzi nimi nórsky spisovateľ Bjornstjerne Björnson, britský publicista a historik Robert William Seton-Watson a ruský spisovateľ a filozof Lev Nikolajevič Tolstoj. Kostol bol definitívne vysvätený v roku 1910. Pomník s menami obeť sa nachádza na miestnom cintoríne a jeho slávnostné odhalenie sa uskutočnilo v roku 1932, na 25. výročie masakry. Na slávnosti nechýbali Andrej Hlinka, Milan Hodža a predstavitelia Slovenskej ligy amerických Slovákov, ako aj veriaci z Poľska. Autormi návrhu pamätníka boli Miroslav Motoška a Juraj Sládek.

Skosztuj

Ochutnają

Skosztuj Ochutnij

LOKALNYCH RYB – KARPIA I PSTRĄGA

Powiat bielski znany jest z hodowli ryb o niepowtarzalnym smaku. A jedna z nich ma tu nawet swoje święto i swój pomnik.

MIESTNE RYBY – KAPRA A PSTRUHA

Bielsky okres je známy chovom rýb s jedinečnou chuťou. A jedna z nich tu má dokonca svoju slávnosť a pomník.

Karp hodowany jest w stawach Kaniowa, Iłownicy, Roztropic oraz Międzyrzecza Górnego i Dolnego. Warto wspomnieć, że hodowla ryb w Bestwinie rozwijała się już w XVI wieku, co było wówczas ewenementem. Kaniów był tym miejscem, w którym wiele dziesięcioleci temu oryginalnie wyhodowano karpia polskiego – zrobił to Adolf Gasch, który na wystawie rybackiej zorganizowanej w 1880 roku w Berlinie za tę rybę otrzymał złoty medal. Zaczęła ona wówczas podbijać podniebienia smakoszy na całym świecie jako „karp galicyjski” lub „karp królewski”. To wydarzenie upamiętnia odbywające się co roku w Kaniowie Święto Karpia Polskiego połączone z zawodami wędkarskimi. Ta kojarzona głównie z Wigilią ryba doczekała się również w Kaniowie swojego pomnika. Bestwiński Karp Królewski jako produkt regionalny wpisany został na listę produktów tradycyjnych, prowadzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Rybactwo na obszarze gminy rozwijało się prężnie, odpowiednio rozbudowano infrastrukturę i upowszechniono wędkarstwo jako formę spędzania wolnego czasu. W rezultacie gmina Bestwina może poszczycić się bogatymi zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Z kolei Jaworze i Porąbka kojarzone są z pstrągiem górskim, który przed kilkoma laty otrzymał certyfikat i został wpisany, podobnie jak bestwiński karp, na listę produktów tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Pstrąg z powiatu bielskiego wyróżnia się hodowlą w warunkach zbliżonych do tych naturalnych – w specyficznym mikroklimacie i czystej wodzie – co niewątpliwie wpływa na jego walory smakowe i wartość zdrowotną. Pstrąga górskiego w różnych odmianach zasmakujesz w lokalnych restauracjach.

Kapor sa chová v rybníkoch Kaniowa, Iłownice, Roztropic a Międzyrzecza Górnego a Dolnego. Za zmienku stojí, že chov rýb sa v Bestvine rozvinul už v 16. storočí, čo bol v tej dobe fenomén. Kaniów bol miestom, kde sa pred mnohými desiatkami rokov pôvodne choval poľský kapor – urobil to Adolf Gasch, ktorý za túto rybu získal zlatú medailu na rybárskej výstave usporiadanej v roku 1880 v Berlíne. Potom si podmanil jazýčky gurmánov po celom svete ako „galicíjský kapor“ alebo „kráľovský kapor“. Túto udalosť pripomína Poľský festival kapra, ktorý sa každoročne koná v Kaniowe, spojený s rybárskymi súťažami. Táto ryba, spojená najmä so Štedrým večerom, má v Kaniówe aj svoj pamätník. I Bestwiński kralovský kapor ako regionálny produkt bol zapísaný do zoznamu tradičných produktov vedeného Ministerstvom poľnohospodárstva a rozvoja vidieka. Rybolov na území obce sa dynamicky rozvíjal, primerane tomu sa rozvíjala aj infraštruktúra a popularizoval sa rybolov ako forma trávenia voľného času. Vďaka tomu môže byť obec Bestwina hrdá na svoje bohaté prírodné a kultúrne dedičstvo.

Jaworze a Porąbka sú zasa spojené s horským pstruhom, ktorý pred niekoľkými rokmi dostal certifikát a bol zapísaný, podobne ako bestwínský kapor, na zoznam tradičných produktov Ministerstva poľnohospodárstva a rozvoja vidieka. Pstruh z Bielskeho regiónu sa vyznačuje chovom v podmienkach podobných prírodným – v špecifickej mikroklimáte a čistej vode – čo nepochybne ovplyvňuje jeho chuťovú a zdravotnú hodnotu. V miestnych reštauráciách môžete ochutnať horského pstruha v rôznych podobách.

MIODU Z PORĄBKKI MED Z PORĄBKKI

Mogą poszczycić się całym wachlarzem prozdrowotnych właściwości – wzmacniają, leczą, koją. Te z Porąbki są szczególne, bo pozyskiwane w wyjątkowych warunkach.

Miody z Porąbki znalazły swoje miejsce na liście produktów tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i są ważnym elementem dziedzictwa gminy. Naturalnie pojawiają się na wszelkich imprezach lokalnych czy spotkaniach rodzinnych. Tutejsi pszczelarze zgodnie potwierdzają, że ich miody wyróżniają się tym, że pozyskiwane są w warunkach bardzo korzystnych dla pszczoł, bo w dużej mierze wolnych od ingerencji człowieka, z dala od dużych plantacji rolniczych, na których mogłyby być używane środki chemiczne – w końcu prawie połowa powierzchni gminy to lasy. Co ciekawe, barwa miodów z Porąbki jest ciemniejsza niż tych z innych rejonów Polski. Wiąże się to z umiejscowieniem uli – w pobliżu tutejszych lasów i dominacją miodów spadziowych. Gminne Koło Pszczelarzy w Porąbce zrzesza pszczelarzy z terenu: Porąbki, Kobiernic, Czańca, Bujakowa.

Môže sa pochváliť celým radom zdraviu prospešných vlastností – posilňuje, lieči a upokojuje. Medy z Porąbky sú výnimočné tým, že sa získavajú vo výnimočných podmienkach.

Med z Porąbky si našiel svoje miesto na zozname tradičných produktov Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a je dôležitým prvkom dedičstva obce. Prirodzene sa objavuje na akýchkoľvek miestnych akciách alebo rodinných stretnutiach. Miestni včelári sa zhodujú, že ich medy sa vyznačujú tým, že sa získavajú vo veľmi priaznivých podmienkach pre včely, pretože sú do značnej miery bez zásahov človeka, ďaleko od veľkých poľnohospodárskych rolí, kde by sa dali použiť chemikálie – napokon takmer polovica územia. obce tvoria lesy. Je zaujímavé, že farba medu z Porąbky je tmavšia ako farba medu z iných oblastí Polska. Môže za to umiestnenie úlov – blízko miestnych lesov a dominancia medovicového medu. Obecný krúžok včelárov v Porąbke združuje včelárov z týchto oblastí: Porąbka, Kobiernice, Czaniec, Bujaków.

POTRAW PRZYGOTOWANYCH PRZEZ KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH

Musi być smacznie, aromatycznie i domowo. Pysznych rarytasów przygotowanych przez lokalne Koła Gospodyń Wiejskich można skosztować tu na różnych wydarzeniach i imprezach gminnych.

Koła Gospodyń Wiejskich działają prężnie i angażują się w wiele lokalnych inicjatyw. Współpracują z samorządami, OSP i innymi organizacjami. Oprócz tego kojarzone są oczywiście z wyborną kuchnią, w którą wkładają dużo serca.

Smakołyki przygotowane przez panie z kół gospodyń wiejskich prezentowane są na przykład na Przeglądzie Potraw Regionalnych „Kulinarne Dziedzictwo Powiatu Bielskiego”, cyklicznym wydarzeniu organizowanym co roku w innej gminie powiatu bielskiego.

JEDLÁ PRIPRAVENÉ KLUBOM VIDIECKYCH GAZDÍN

Musia byť chutné, aromatické a domáce. Vynikajúce dobroty, ktoré pripravujú miestne Kluby vidieckych gazdiniiek, tu môžete ochutnať na rôznych akciách a spoločenských večierkoch.

Spolupracujú so samosprávami, hasičmi a inými organizáciami. Okrem toho sa samozrejme spájajú s chutnou kuchyňou, do ktorej dávajú veľa srdca.

Pochútky pripravované ženami z Klubov vidieckych gazdiniiek sú prezentované napríklad na Regionálnej prehliadke potravín „Kulinárske dedičstvo Bielskeho okresu“, cyklickom podujatí organizovanom každý rok v inej obci Bielského okresu.

Skosztuj Ochutnij

GMINNYCH SPECJAŁÓW

Niemal każda gmina ma tu swój charakterystyczny specjał, którym chętnie raczy odwiedzających. Z każdym z nich wiąże się konkretna tradycja, która jest podtrzymywana. Na mapie kulinarnej powiatu bielskiego ważnymi punktami są aromatyczne duszonki z Kóz, słodkie kotoczki, jajecznicza wilamowska i truskawki w Starej Wsi.

MIESTNE SPECJALITY

Takmer każda obec ma swoją charakterystickú špecialitu, ktorou rada ponúka svojim návštevníkov. Každý z nich má špecifickú tradíciu, ktorá sa udržiava. Dôležitými bodmi na kulinárskej mape okresu Bielska sú aromatické kozie guláše, sladký kotocz, praženica Wilamowska a jahody v Stara Wsi.

Duszonki to tradycyjna stara potrawa regionalna, w której głównymi składnikami są ziemniaki, wędzony boczek, kiełbasa, cebula i kapusta. Od dawna stanowią stały element tutejszych biesiad i rodzinnych spotkań. W Kozach doczekały się swojego święta, którego celem jest podtrzymywanie tradycji i rytuałów związanych z tą smaczną, aromatyczną potrawą. Od 2010 r. cyklicznie, wraz z końcem lata, podczas Festiwalu Duszonek mieszkańcy mierzą się ze sobą, prezentując potrawy w oparciu o własne receptury, a zwycięską wybierają wszyscy uczestnicy imprezy.

Jajecznica po wilamowsku jest potrawą wpisaną na ministerialną listę produktów tradycyjnych. Zgodnie z tutejszymi zwyczajami, spożywano ją najczęściej na niedzielne śniadania. W czym tkwi sekret receptury? Ważne jest dodanie mleka i mąki, według indywidualnych proporcji. Gdy gotowa jajecznica znajdzie się na talerzu, posypuje się ją jeszcze skwarkami.

Z kolei „kołocze” to typowe dla Śląska Cieszyńskiego słodkie wypieki z ciasta drożdżowego, z kruszonką i nadzieniem serowym lub makowym, które gościły i nadal goszczą na stołach podczas świąt i innych okazji – zna je tu każdy. Z kolei Stara Wieś słynie z plantacji słodkich truskawek.

Duszonki je tradičné staré regionálne jedlo, ktorého hlavnými ingredienciami sú zemiaky, údená slanina, klobása, cibula a kapusta. Oddávna sú stálym prvkom miestnych hodov a rodinných stretnutí. W Kozach majú svoj sviatok, ktorého cieľom je zachovávať tradície a rituály spojené s týmto chutným, voňavým jedlom. Od roku 2010 sa cyklicky koncom leta počas Festivalu duszonek stretávajú obyvatelia kde súťažia proti sebe, prezentujú jedlá podľa vlastných receptov a víťaza vyberajú všetci účastníci podujatia.

Miešané vajíčka na spôsob Wilamowský sú pokrmom zapísaným na ministerskom zozname tradičných výrobkov. Podľa miestnych zvykov sa jedávali najčastejšie na nedeľné raňajky. Aké je tajomstvo receptu? Dôležité je pridávať mlieko a múku podľa individuálnych pomerov. Keď sú praženice na tanieri, posypú sa oškvarkami.

Na druhej strane, „kołocz” je pre Těšínsko typické sladké pečivo z kysnutého cesta s mrveničkou a tvarohovou či makovou plnkou, ktorým sa ponuka objavuje sa na stoloch počas sviatkov a iných príležitostí – každý ich tu pozná. Stara Wieś je zase známa svojimi plantážami sladkých jahôd.

Skosztuj Ochutnij

PIWA PIVO

Ważony w sposób rzemieślniczy „złoty sok”: O jego wyjątkowości decyduje specjalna receptura, staranność produkcji i... lokalna przyroda.

W Dolinie Czutkowskiej można napić się piwa, które zaspokoi oczekiwania najbardziej wytrawnych wielbicieli tego trunku. Przy produkcji szczególną wagę przywiązuje się do odpowiedniej jakości wykorzystywanego słodu oraz chmielu, a także do przestrzegania sprawdzonej receptury. Z kolei bazą jest woda, która pochodzi wprost z liptowskiej natury, a której skład i jakość znacząco wpływają na wyjątkowość tego piwa. Nad całym procesem czuwają wykwalifikowani i doświadczeni piwowarzy, którzy mają do dyspozycji technologię z 600-litrowym naczyniem i sitkiem. Ważna jest również otwarta fermentacja. Piwo dojrzewa w odpowiedniej temperaturze i we właściwym czasie, po czym można go skosztować w chacie „U dobrego pasterza” lub w chacie „Fatranka”.

Pripravovaný starým spôsobom „zlatý mok“. Jeho jedinečnosť určuje špeciálna receptúra, starostlivá výroba a... miestna príroda.

V Čutkovskej doline, v areáli U dobrého pastiera, si môžete dať pivo, ktoré uspokojí aj tých najskúsenejších obdivovateľov tohto moku. Pri výrobe sa dbá najmä na vhodnú kvalitu použitého sladu a chmeľu, ako aj na dodržiavanie osvedčenej receptúry. Základom je zasa voda, ktorá pochádza priamo z liptovskej prírody a ktorej zloženie a kvalita výrazne prispieva k jedinečnosti tohto piva. Na celý proces dohliadajú kvalifikovaní a skúsení sládkovia, ktorí majú k dispozícii technológiu so 600-litrovou nádobou a sitkom. Dôležité je aj otvorené kvasenie. Pivo dozrieva pri správnej teplote a v správnom čase a následne ho môžete ochutnať v „U dobrého pastiera“ alebo na chate „Fatranka“.

Skosztuj Ochutnij

OWCZEGO MLEKA OVČIE MLIEKO

Owoc starannego wypasu owiec, skarbnica witamin i minerałów, baza tradycyjnych lokalnych specjałów.

Pozyskiwane z wypasu owiec mleko jest bardziej pożywne niż mleko krowie, zawiera też więcej białka, tłuszczu, witamin z grupy B oraz witamin A,D,E,K, a ponadto wapń, magnez, żelazo, fosfor, cynk i miedź. Najczęściej wykorzystywane jest do przygotowania lokalnych przysmaków – różnych rodzajów sera, mleka, masła, jogurtów oraz żętycy, czyli serwatki z mleka. Popularnym na Słowacji produktem są korbaciki, czyli sery skrócone w warkocze, a także bryndza. Prawdziwych słowackich produktów owczych spróbujesz między innymi w Gospodarstwie Krajinka oraz w spółdzielni rolniczej Liptovské Revúce

Ovocie starostlivého pasenia oviec, pokladnica vitamínov a minerálov, základ tradičných miestnych špecialít.

Mlieko získané z pastvy oviec je výživnejšie ako kravské, obsahuje aj viac bielkovín, tukov, vitamínov skupiny B a vitamínov A, D, E, K, ale aj vápnika, horčíka, železa, fosforu, zinku a medi. Najčastejšie sa z nej pripravujú miestne pochúťky - rôzne druhy syrov, mlieko, maslo, jogurt a žinčica, teda mliečna srvátka. Korbáčiky, teda syr točený do vrkočov, ale aj bryndza sú na Slovensku obľúbeným produktom. Právě slovenské ovčie produkty môžete vyskúšať okrem iných aj na Farme Krajinka a v poľnohospodárskom družstve Liptovské Revúce.

Skosztuj Ochutnij

BRYNDZY BRYNDZU

Specjał nazywany „bombą probiotyczną” i „białym złotem”. Na Słowacji zaczął pojawiać się pod koniec XV wieku i jego popularność nie słabnie.

Bryndza jest miękkim, solonym serem owczym. Bez wątpienia pochodzi właśnie stąd, ze Słowacji. Co więcej, prawdopodobnie był to pierwszy słowacki produkt spożywczy wyeksportowany poza granice kraju. Jeśli zapytasz Słowaka, co jest podstawą dobrej bryndzy, z pewnością odpowie ci, że właściwy aromat. Ser wyróżnia się wysoką zawartością zdrowych probiotycznych bakterii mlekowych. Poza tym ze względu na bogatszy skład mleka owczego w porównaniu z krowim, bryndza ma dużo białka, tłuszczu, witamin i minerałów. Skład tego sera porównuje się do składu oryginalnego kefiru kaukaskiego, nazywanego eliksirem zdrowia i długowieczności.

Špecialita známa ako „probiotická bomba“ a „biele zlato“. Na Slovensku sa začal objavovať koncom 15. storočia a jeho obľuba pretrváva.

Bryndza je mäkký, slaný ovčí syr. Pochádza odtiaľto, nepochybne, zo Slovenska. Navyše to bol pravdepodobne prvý slovenský potravinársky výrobok vyvezený za hranice. Ak sa spýtate Slováka, čo je základom dobrého ovčieho syra, určite povie tú správnu príchuť. Syr sa vyznačuje vysokým obsahom zdravých probiotických mliečnych baktérií. Okrem toho, vďaka bohatšiemu zloženiu ovčieho mlieka v porovnaní s kravským mliekom má ovčie mlieko vysoký obsah bielkovín, tukov, vitamínov a minerálov. Zloženie tohto syra je prirovnávané k pôvodnému kaukaskému kefiru, známemu ako elixír zdravia a dlhovečnosti.

**Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania
Ziemia Bielska**

Ul. Tadeusza Regera 81
43-382 Bielsko-Biała
Tel. 33 8 18 34 11
e-mail: biuro@ziemiabielska.pl
www.ziemiabielska.pl

Nakład: 2000 egz. Egzemplarz bezpłatny

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy.

Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej
publikacji ponoszą jej autorzy
i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym
stanowiskiem Unii Europejskiej.

OZ „Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov“

Mostová 17
034 01 Ružomberok
Tel. 0940 510 701
e-mail: office@masdolnyliptov.sk
www.masdolnyliptov.sk

Náklad: 2000 ks Bezpłatný výtlačok

Všetky práva vyhradené.
Kopírovanie a duplikovanie podlieha
písomnému súhlasu vydavateľa.

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie
nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym
stanoviskom Európskej únie.

Bielsko-Biała, 2022

Wydawca publikacji: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemia Bielska.

ISBN: 978-83-964482-0-0

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA

Dwa regiony, wspólne dziedzictwo

Mikroprojekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A Polska-Słowacja 2014-2020 oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Beskidy.

Dva regióny, spoločné dedičstvo

Projekt je financovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020 a zo štátneho rozpočtu, prostredníctvom Euroregiónu Beskydy.

ISBN: 978-83-964482-0-0